

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัย

เพื่อประโยชน์การศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อเอกสาร และงานวิจัยออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจเพื่อติดตามผลบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษา และภาวะการณได้งานทำ

- เหตุผลของการติดตามผลบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษา
- ความหมายของการติดตามผล
- จุดมุ่งหมายของการติดตามผล
- วิธีดำเนินการในการติดตามผล
- ข้อมูลที่ควรติดตามผล
- วิธีการติดตามผล
- ประโยชน์ของการติดตามผล
- ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการมีงานทำ
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจเพื่อติดตามผลบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สื่อนวัตกรรม

ตอนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจเพื่อติดตามผลบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษา คัดเฉพาะภาควิชา / สาขาวิชานิเทศศาสตร์ การสื่อนวัตกรรม จากมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ

เหตุผลของการติดตามผลบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษา

สุธรรม์ จันทร์หอม (2527 , หน้า 77) กล่าวว่า มีเหตุผลหนุนหลายประการที่จำเป็นจะต้องทำการประเมินผลแบบติดตามผล โดยเฉพาะในประเทศไทย เราซึ่งเป็นประเทศที่ค่อนข้างยากจน ซึ่งหมายความว่าความว่างประมาณที่จะใช้เพื่อการศึกษาอยู่อย่างจำกัด การจะจัดการศึกษาแต่ละโครงการจึงจำเป็นต้องทำไปอย่างระมัดระวัง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพให้มากที่สุด การประเมินผลจำเป็นจะ

ต้องมีอยู่ในทุก ๆ โครงการ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการศึกษาและปรับปรุงโครงการไปพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะ จะต้องเป็นการประเมินผลที่มีการวางแผนอย่างดี

การวางแผนเพื่อการประเมินติดตามผลงานก็มีลักษณะคล้าย ๆ กับการวางแผนประเมินแบบอื่น ๆ คือ จะประกอบด้วยจุดมุ่งหมายใหญ่และตามด้วยจุดมุ่งหมายย่อยของการประเมิน จุดมุ่งหมายของการประเมินแบบติดตามผลงานมีดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะงานของผู้ที่ผ่านการอบรมทั้งในด้านรายได้จากการทำงาน ความก้าวหน้า และสวัสดิการ
2. เพื่อศึกษาถึงความต้องการงานในสังคมว่าสอดคล้องกับสิ่งที่เรียนหรือฝึกฝนไปหรือไม่
3. เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพของการฝึกอบรมว่าเพียงพอที่จะช่วยให้ผู้รับการฝึกอบรมนำไปประกอบการอาชีพหรือศึกษาต่อได้หรือไม่
4. เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพของบุคลากรและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบโครงการฝึกอบรมว่าดีเพียงพอหรือไม่
5. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรม
6. เพื่อหาข้อมูลมาใช้ในการยกเลิกเพิ่มหรือขยายโครงการบางโครงการตามความเหมาะสม
7. เพื่อหาข้อมูลมาใช้สำหรับการปรับปรุงโครงการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความหมายของการติดตามผล

เบอร์ดี และคณะ (Berdie and Others) กล่าวว่า การติดตามผล คือ การรวบรวมเรื่องราวต่าง ๆ จากผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว

นอร์ริส และคณะ (Norris and Others) มีแนวความคิดว่า การติดตามผล เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับประเมินผลผลิตของโรงเรียน

Calvin (อ้างใน พัฒนา จันทนา 2540, หน้า 6) กล่าวว่า การติดตามผล หมายถึง กระบวนการหาข้อมูลหรือข่าวสารที่เกี่ยวกับผู้ที่จบการศึกษาไปแล้ว ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการแนะแนวและให้บริการต่อผู้จบการศึกษา รวมทั้งเป็นโครงการที่จะรวบรวมสถานภาพของผู้สำเร็จการศึกษาที่เรียนจากหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อจะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการฝึกงาน

จอห์น ดับบลิว เบส และ เจมส์ วี คาห์น (1993, p 118) ได้เขียนเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาติดตามผล (Follow-up Study) ไว้ว่า เป็นการตรวจสอบรายบุคคลกับผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบัน โดยการศึกษาว่าได้เกิดอะไรขึ้นกับพวกเขาบ้าง และมีอะไรที่เป็นผลกระทบอันเนื่องมาจากพวก

เขาที่มีต่อสถาบันและโครงการที่พวกเขาเข้าร่วม การศึกษากระทำโดยการตรวจสอบสภาพความคิดเห็น ซึ่งอาจเป็นการรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับความพอใจเพียงของโครงการที่จัดให้ก็ได้ เช่น มีกระบวนการวิชาใดบ้างที่มีประโยชน์ การดำเนินการใดบ้างที่ไม่มี ประสิทธิภาพหรือให้ประโยชน์ในขอบเขตที่จำกัด การศึกษาติดตามผลนี้ ทำให้สถาบันสามารถประเมินผลที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงของการจัดโครงการต่าง ๆ ได้

วอร์เรน และ แชนเดอร์ส (1987, p 87) ได้จัดให้การศึกษาติดตามผล เป็นส่วนหนึ่งของ การประเมินทางการศึกษาในรูปแบบที่เรียกว่า "การประเมินโดยยึดผู้บริโภค (Consumer - Oriented Evaluation Approach)" โดยการเขียนที่สรุปได้ว่าเป็นการประเมินที่คำนึงถึงผู้ใช้ผลผลิตที่เกี่ยวข้อง สิ่งต่าง ๆ คือ ความต้องการที่จำเป็น (Need) ตลาด (Market) ผลที่เกิดขึ้นทั้งเป็นผลในการปฏิบัติ การจริง (True Field Trial) ผลระยะยาว (Long term) ผลข้างเคียง (Side Effects) ความคุ้มค่า (Cost - effectiveness) เป็นต้น ซึ่งการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว จะสามารถนำมาพิจารณาประสิทธิภาพของหลักสูตรหรือโครงการต่าง ๆ ได้

สุโท เจริญสุข (2530, หน้า 14) กล่าวว่า การติดตามผลเป็นบริการที่จัดขึ้น เพื่อศึกษาถึงความสำเร็จ ความล้มเหลว ทักษะคติ ข้อคิดเห็น ความต้องการ และปัญหาของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว

จุดมุ่งหมายของการติดตามผล

โฟรลิช (อ้างใน สุวรรณี นิมมานพิสุทธิ, 2530, หน้า 7) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการติดตามผลไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น
2. เพื่อเป็นการประเมินผลโครงการแนะแนวและการจัดการการเรียนการสอน
3. เพื่อทราบว่าผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้าง
4. เพื่อทราบข้อดีและข้อบกพร่องของโครงการของโรงเรียนในด้านวิชาการและกิจกรรม

เสริมหลักสูตร

5. เพื่อให้เป็นหลักฐานในการแนะแนวอาชีพ
6. เพื่อให้ผู้สอนได้ทราบผลการอบรมสั่งสอนของตน

Stoop และคณะ (อ้างใน พัฒนา จันทนา, 2540, หน้า 5) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการติดตามผลไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นกำลังใจแก่นักเรียนเก่าว่าโรงเรียนยังมีความสนใจในความก้าวหน้าและความ
สะดวกสบายของตน

2. เพื่อเป็นการวิเคราะห์ผลของหลักสูตร
3. เพื่อให้ทราบเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับงานอาชีพ
4. เพื่อใช้เก็บข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร
5. เพื่อใช้ฝึกฝนนักเรียนตามความต้องการของสังคม
6. เพื่อให้เป็นข้อมูลในการพิจารณาป้องกันการออกโรงเรียนกลางคัน
7. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวและพอใจในการเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน
8. เพื่อจัดบริการแนะแนว และจัดการศึกษา

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2530, หน้า 15) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการติดตามผล ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียน
2. เพื่อประเมินโปรแกรมการแนะแนวหลักสูตรของโรงเรียน
3. เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับงานอาชีพ ในอันที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการปรับ

ปรุงแนะแนว และหลักสูตรของโรงเรียน

4. เพื่อศึกษาพิจารณาความต้องการของชุมชน และสถาบันการศึกษาในระดับสูงขึ้นต่อ

ไป

5. เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้สำหรับทำการวิจัยในด้งานงานอาชีพ
6. เพื่อให้ข้อมูลแก่ฝ่ายแนะแนว ในอันที่จะนำมาใช้ประโยชน์ ในการควบคุมและจัด

โปรแกรมการอบรมต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรมนอกเวลา

7. เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสต่าง ๆ ในงานอาชีพ

จำเนียร ชวงโชติ (2532, หน้า 154) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการติดตามผลผู้สำเร็จการ
ศึกษา ดังนี้

1. เพื่อทราบข้อสนเทศหรือข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาต่าง ๆ ที่นักเรียนซึ่งออกจาก
โรงเรียนไปแล้วต้องประสบ
2. เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการประเมินผลงานแนะแนว และเพื่อพิจารณาปรับ
ปรุงหลักสูตรและโครงการเรื่องการสอนของโรงเรียนให้ดีขึ้น โดยถือว่าประสบการณ์ของศิษย์เก่าเป็น
แนวทาง
3. เพื่อตรวจสอบดูว่านักเรียนเก่าของโรงเรียนมีความพร้อมในการศึกษาต่อ เพื่อประกอบ
อาชีพต่าง ๆ ตามความต้องการในโลกของงานหรือยัง

4. เพื่อติดต่อกับนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้วทั้งหมดเป็นระยะ ๆ เช่น 1 ปี 3 ปี หรือ 5 ปี สำหรับการให้ความช่วยเหลือต่อไป
5. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน นักเรียน และชุมชน
6. เพื่อรวบรวมข้อสนเทศเกี่ยวกับโอกาสในงานอาชีพต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนปัจจุบัน
7. เพื่อทราบความคิดเห็นของนักเรียนเก่าสำหรับนำมาปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้สนองความต้องการของนักเรียน
8. เพื่อจัดบริการปรึกษาแก่นักเรียนเก่าของโรงเรียน อันเป็นบริการต่อเนื่อง
9. เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนปัจจุบัน เช่น การติดตามผลหลังจากการให้คำปรึกษา การเลือกวิชาเรียน การเลือกศึกษาต่อและอาชีพไปแล้ว
10. เพื่อศึกษาพิจารณาความต้องการของชุมชนและสถาบันการศึกษาในระดับชั้นสูงต่อไป

วิธีดำเนินการในการติดตามผล

เบอร์ดี และคณะ (อ้างใน สุวรรดี นิมมานพิสุทธิ์, 2530, หน้า 9) ได้เสนอแนะแนวทางในการติดตามผล ดังนี้

1. ประชุมปรึกษาหารือกันระหว่างคณะผู้บริหารการศึกษาถึงความต้องการในการติดตามผล และเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษา
2. ตั้งวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่สถานศึกษาจะได้รับ
3. จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในการศึกษาติดตามผล
4. นำวัตถุประสงค์และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปทบทวนร่วมกับคณะครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อฟังข้อเสนอแนะและขอความช่วยเหลือ
5. วิธีการ และขบวนการต่าง ๆ รวมทั้งการวิเคราะห์ผล จะต้องมีความเชื่อถือได้ ดังนั้นจึงควรอาศัยผู้ชำนาญพิเศษ ซึ่งได้แก่ นักสถิติ นักวิจัย เพื่อช่วยในการวางแผนและเขียนแบบสอบถาม
6. มีการวางแผนและเตรียมงานอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง อาจเลือกตามปีที่สำเร็จ จากชั้นเรียน หรือจากกลุ่มเฉพาะก็ได้ตามความเหมาะสม
8. ต้องตัดสินใจล่วงหน้าว่าอย่างน้อยควรจะได้แบบสอบถามคืนมาเท่าใด เพราะการได้รับคืนมาทั้งหมดย่อมเป็นไปได้ไม่ได้ แต่ถ้าได้รับคืนมาน้อยเกินไปก็จะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ในการสรุปผล

9. นำผลที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์

โทมัส ดิม (อ้างใน สุวรรณดี นิมมานพิรุทธิ, 2530, หน้า 10) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการที่ใช้ในการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา และความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการเหล่านั้น ผลการวิจัยพบว่าแนวทางที่จะนำไปใช้ในการดำเนินการติดตามผลมีดังนี้

1. วัตถุประสงค์เบื้องต้นในการติดตามผล ควรจะประเมินและปรับปรุงเกี่ยวกับการดำเนินการของสถาบันว่า บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบันหรือไม่ และเรื่องเนื้อหา หลักสูตร บริการแนะแนว และการสอน

2. การติดตามผล ควรมีหน่วยงานเฉพาะ ซึ่งจะมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง

3. การดำเนินงานของหน่วยงานจะต้องอยู่ภายใต้การสั่งการของคณะกรรมการบริหารงาน ซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์ ผู้บริหาร นักศึกษาปัจจุบัน และกรรมการที่อยู่นอกวงการศึกษา

4. ข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลนี้ ควรจัดพิมพ์เผยแพร่ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานศึกษาได้รับทราบด้วย

5. ข้อเท็จจริงที่ควรรวบรวมได้จากนักศึกษาเก่า ได้แก่ งานที่นักศึกษาเก่าทำอยู่ หรืองานที่ทำหลังจากออกจากสถาบันการศึกษาแล้ว ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มสถาบันการศึกษาแก่นักศึกษาปัจจุบันและอนาคต ความพึงพอใจในการประกอบอาชีพของนักศึกษา และความประทับใจที่ได้รับจากสถาบันการศึกษา

6. วิธีการที่ใช้ในการติดตามผล ควรจะประกอบด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมกัน เช่น รายงานจากนายจ้าง การสัมภาษณ์ รายงานจากสถาบันการศึกษา การติดต่อทางโทรศัพท์ และการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

7. เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ รายงานจากนายจ้าง และจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ การวิเคราะห์บันทึกต่าง ๆ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบแสดงความคิดเห็น

8. แหล่งต่าง ๆ ที่ควรติดต่ออย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยในการติดตามผล ได้แก่ นักศึกษาเก่า ผู้บังคับบัญชา หรืออาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษา อาจารย์ อาจารย์แนะแนว ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาชั้นสูง รวมทั้งนายทะเบียน

9. การติดตามผล ควรจะมีการคำนวณค่าใช้จ่าย และจัดตั้งงบประมาณเฉพาะไว้ในงบประมาณประจำปีของสถาบันการศึกษานั้น ๆ

10. สถาบันการศึกษาควรพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขวิธีการ เมื่อปรากฏผลว่าการดำเนินงานมีสิ่งบกพร่อง

11. สิ่งที่สถาบันควรจัดทำ คือ การเตรียมนักศึกษารุ่นใหม่ เพื่อการติดตามผลในอนาคต จัดทำทำเนียบนักศึกษาเก่าให้ทันสมัยอยู่เสมอ จัดวางแผนร่วมเพื่อการศึกษา ติดตามผลของสถาบัน การศึกษา และวางแผนอย่างละเอียดในการติดตามผลแต่ละครั้ง

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2530, หน้า 15) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการติดตามผล ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียน
2. เพื่อประเมินโปรแกรมแนะแนวหลักสูตรของโรงเรียน
3. เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับงานอาชีพ ในอันที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงงานแนะแนว และหลักสูตรของโรงเรียน
4. เพื่อศึกษาพิจารณาความต้องการของชุมชน และสถาบันการศึกษาในระดับสูงขึ้นต่อไป
5. เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้สำหรับการวิจัยในด้านงานอาชีพ
6. เพื่อให้ข้อมูลแก่ฝ่ายแนะแนว ในอันที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการควบคุม และจัดโปรแกรมการอบรมต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรมนอกเวลา
7. เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสต่าง ๆ ในงานอาชีพ

ข้อมูลที่ควรติดตามผล

วัชร ทรัพย์มี (อ้างใน พัฒนา จันทนา, 2540, หน้า 8) กล่าวว่า ข้อมูลต่าง ๆ ที่ควรติดตามผลจากผู้สำเร็จการศึกษานั้น ควรสอบถามในเรื่องต่อไปนี้

1. ผู้สำเร็จการศึกษา ศึกษาต่อที่สถาบันใด หรือประกอบอาชีพใด
2. ใครเป็นผู้ช่วยเหลือนักเรียนในการเลือกสถานที่ศึกษาและประกอบอาชีพ
3. ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาต่อ หลังจากจบการศึกษาจากโรงเรียนแล้ว ใช้เวลานานเพียงใดที่จะหางานทำได้
4. สาเหตุของนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคันก่อนจบการศึกษา
5. วิชาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตรของโรงเรียนเป็นพื้นฐานเพียงพอหรือไม่ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ
6. นักเรียนประสบความสำเร็จในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพเพียงใด
7. มีการเปลี่ยนแปลงการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพหรือไม่ เพราะเหตุใด
8. นักเรียนได้รับประโยชน์จากการบริการแนะแนวที่โรงเรียนจัดขึ้นเพียงใด
9. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อบริการแนะแนวและกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น

ผกา บุญเรือง (อ้างใน พัชรวิวรรณ กิจมี, 2539, หน้า 13) กล่าวว่า ข้อมูลที่ควรติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา ควรจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ

1. อาชีพของผู้ที่สำเร็จการศึกษา
2. แนวโน้มของอาชีพในปัจจุบัน
3. ระยะเวลาการออกจากสถานศึกษากับการศึกษา
4. ความสำเร็จในการทำงาน
5. องค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปรับตัวในอาชีพ เช่น เพศ อายุ สถิติปัญญา

สุขภาพ ผลการเรียนรู้

6. รายได้ในการประกอบอาชีพ
7. สภาพของอาชีพที่เป็นอุปสรรคในความก้าวหน้า
8. ความสำเร็จในการเรียนชั้นสูง
9. วิธีการที่ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่ามีความประโยชน์ในการฝึกฝนในโรงเรียน
10. วิธีการที่โรงเรียนน่าจะฝึกฝน

วิธีการติดตามผล

สุธรรม จันทร์หอม (2527, หน้า 78) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของวิธีการติดตามผล ดังนี้

- **ขั้นที่ 1** กำหนดกลุ่มที่จะติดตามผล คือการกำหนดกลุ่มข้อมูลว่าจะได้ข้อมูลจากกลุ่มบุคคลประเภทใดบ้าง
- **ขั้นที่ 2** กำหนดวิธีเก็บข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูลที่ยอมรับใช้มี 2 วิธี คือ การส่งแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ผู้ที่ทำการประเมินจะต้องพิจารณาว่าวิธีใดมีความเหมาะสมที่สุด เพื่อที่จะได้ข้อมูลมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ในบางครั้งจะต้องใช้ทั้ง 2 วิธีประกอบกันก็ได้
- **ขั้นที่ 3** สร้างเครื่องมือ ผู้ประเมินแบบติดตามผล จำเป็นจะต้องสร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลเองทุกครั้ง ถ้าเป็นการสัมภาษณ์ก็ต้องรวบรวมข้อคำถามที่จะใช้สัมภาษณ์ หรือถ้าจะใช้แบบสอบถามก็ต้องสร้างแบบสอบถามขึ้นมา หลักในการสร้างเครื่องมืออย่างย่อ ๆ ก็คือ เครื่องมือจะต้องมีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือส่วนแรกเป็นตอนที่ถามข้อมูลทั่ว ๆ ไปของผู้ตอบ และส่วนที่สองเป็นตอนที่ถามปัญหาตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน ซึ่งจุดมุ่งหมายแต่ละอย่างอาจมีหลายปัญหาหรือแยกได้หลายปัญหา และปัญหาแต่ละปัญหาอาจแยกได้เป็นหลายประเด็นลักษณะของแบบสอบถาม

ก็มีความสำคัญที่ควรจะนำมาพิจารณาในชั้นสร้างเครื่องมือ นอร์แมน (Norman, 1948) กล่าวว่า การที่ส่งแบบสอบถามไปแล้วไม่ได้รับตอบกลับคืนนั้น มีสาเหตุ 6 ประการ คือ เกิดจากผู้ตอบ

1. ไม่เห็นความสำคัญของการให้ข้อมูล
2. มีความเพิกเฉย
3. มีความสงสัยหรือคลางแคลงใจ
4. ไม่รู้วิธีตอบแบบสอบถาม
5. กลัวผลที่เกิดมาภายหลัง
6. ต้องการปิดบังข้อมูลส่วนตัว

ปัญหาและข้อบกพร่องเหล่านี้ อาจแก้ได้ด้วยการสร้างแบบสอบถามให้มีลักษณะที่ทำให้ผู้ตอบเกิดความเข้าใจในการที่จะตอบ หรือกรอกแบบสอบถามให้ข้อมูล และประการสุดท้ายจะต้องกระตุ้นให้ผู้ตอบอยากให้ความร่วมมือ อยากให้ข้อมูลที่ต้องการใช้ประกอบการประเมิน การสร้างเครื่องมือให้มีลักษณะดังกล่าว จะช่วยให้ได้รับคำตอบกลับมามากยิ่งขึ้นได้ ในขั้นนี้ ถ้าใช้วิธีการสัมภาษณ์เพื่อการเก็บข้อมูล ผู้ประเมินมีภาระหน้าที่อีกประการหนึ่งที่จะต้องทำ คือ การฝึกหัดผู้ที่จะทำการสัมภาษณ์ ซึ่งอาจใช้ระยะเวลาสั้น ๆ ก็ทำได้ แต่ไม่ควรละเว้นการอบรมผู้สัมภาษณ์เพราะจะมีปัญหาในภายหลังได้

- **ขั้นที่ 4** กำหนดที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่าง คือ ถ้าการเก็บข้อมูล กระทำกับนักเรียนผู้ผ่านการอบรมไปแล้ว การกำหนดที่อยู่ก็ต้องผ่านแผนกทะเบียนหรือสมาคมศิษย์เก่า และในบางครั้งอาจต้องใช้วิธีการสอบถามเพื่อนฝูงผู้รู้ที่อยู่ ให้ช่วยบอกให้เท่าที่จะทำได้ แต่ถ้าการเก็บข้อมูลจะเก็บจากสำนักงานที่มีนักเรียนทำงานอยู่ ก็มีความสะดวกยิ่งขึ้น เพราะที่ตั้งของสำนักงานมักค้นหาได้ไม่ยากนัก ยิ่งถ้าเป็นการเก็บข้อมูลกับบุคคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ที่ร่วมให้การฝึกอบรม นักบริหารหรือนักแนะแนว ก็จะมีความสะดวกในการที่จะระบุที่อยู่ของบุคคลเหล่านี้

- **ขั้นที่ 5** การส่งแบบสอบถาม เมื่อได้ที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ก็จะถึงขั้นส่งแบบสอบถามหรือจดหมายนัดวันสัมภาษณ์ ถ้าเป็นการสัมภาษณ์ แบบสอบถามที่ส่งควรมีจดหมายแนะนำที่ลงชื่อโดยผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอบรม หรือผู้มีอำนาจที่เคยมีบารมีและบุญคุณต่อนักเรียนมาก่อนจะได้ผลดี จดหมายจะต้องเข้าใจได้ง่าย สั้น และชัดเจนในเนื้อหา และจะต้องบอกถึงวัตถุประสงค์ พร้อม ๆ กับกระตุ้นให้ผู้ทำนอยากให้ความร่วมมือตอบคำถาม แบบสอบถามที่ส่งออกไปควรทำเลขที่เอาไว้และควรคิดถึง การส่งแบบสอบถามกลับด้วย ถ้ามีความสะดวกในการส่งกลับมากเท่าใด โอกาสที่จะได้รับแบบสอบถามกลับมาก็จะมีมากเท่านั้น

- **ขั้นที่ 6** ติดตามข้อมูลที่ขาดหาย การส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียน หรือสถาบัน ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินติดตามผลนั้น มักประสบกับปัญหาสมาชิกไม่อยู่ หรือย้ายที่อยู่เสมอ ๆ ปัญหาเหล่านี้มีวิธีเดียวที่จะแก้ไขได้คือ ต้องใช้ความพยายามอีกครั้ง โดยหาที่อยู่ใหม่ที่ทันสมัยขึ้น หรือลองส่งไปอีกครั้ง การเตรียมแบบสอบถามจึงจะต้องเตรียมสำรอง สำหรับขั้นนี้ด้วย อย่างน้อยประมาณ ร้อยละ 20 ของแบบสอบถามทั้งหมด

- **ขั้นที่ 7** วิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาแล้ว ผู้ประเมินจะต้องนำจัดระเบียบตามลักษณะข้อมูล บางอย่างอาจต้องแบ่งประเภท กลุ่มหาความถี่ ร้อยละ ความสัมพันธ์ หรืออาจจะต้องมีการทดสอบเปรียบเทียบทางสถิติตามธรรมชาติของข้อมูลและจุดมุ่งหมายของการประเมิน

จำเนียร ช่วงโชติ (2532, หน้า 156) กล่าวถึงวิธีการในการติดตามผลที่นิยมใช้กันมีอยู่ 2 วิธี คือ

1. การสัมภาษณ์ การใช้การสัมภาษณ์เพื่อติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษานั้น เหมาะที่จะใช้ติดตามผลนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนเท่านั้น เพราะเมื่อนักเรียนสำเร็จการศึกษาไปแล้วต่างแยกย้ายกันไปศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพในที่ต่าง ๆ กัน จึงเป็นการยากที่จะมาให้การสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์นั้นต้องใช้เวลามาก จึงไม่มีผู้นิยมใช้การสัมภาษณ์ในการติดตามผลมากนัก

2. การใช้แบบสอบถามเพื่อติดตามผลของผู้สำเร็จการศึกษา เป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับการติดตามผลทั้งนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ และที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว วิธีนี้เป็นการประหยัดมากแต่ก็มีปัญหาคือ การได้รับแบบสอบถามจากผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว กลับคืนมาน้อยมาก ซึ่งอาจทำให้การวิเคราะห์ผลเชื่อถือได้น้อย

วัชร ทรัพย์มี (อ้างใน พัฒนา จันทนา, 2540, หน้า 10) กล่าวถึงวิธีติดตามผลว่ามีหลายวิธี คือ

1. ใช้วิธีสัมภาษณ์เป็นการส่วนตัวกับนักเรียน บุคลากรต่างๆ หรือผู้ปกครอง
2. ใช้วิธีประชุมศิษย์เก่า เพื่อได้ทราบความเคลื่อนไหวของศิษย์เก่า ครู และนักแนะแนวควรจะติดต่อกับนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้วอยู่เสมอ โดยเฉพาะผู้แทนรุ่นต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันและกัน
3. ใช้วิธีสอบถาม เพื่อติดตามผลที่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว เป็นวิธีการที่ประหยัดเวลา

ประโยชน์ของการติดตามผล

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2530 , หน้า 17) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการติดตามผล ดังนี้

1. ใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร:
2. ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงโครงการแนะแนว
3. ใช้เป็นข้อมูลในการติดตามนักเรียนเป็นรายบุคคล และกลุ่มที่ได้คัดเลือกแล้ว
4. ใช้เป็นข้อมูลในการให้ข้อเสนอแนะแก่นักเรียน
5. ใช้เป็นข้อมูลสำหรับครู อาจารย์ ในการจัดประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน ซึ่งจะมีผลต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของนักเรียน
6. ทำให้ทราบความต้องการที่แท้จริงของนักเรียน และความจำเป็นก่อนหลังที่นักเรียนสมควรได้รับความช่วยเหลือ

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับการมีงานทำ

ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์จุลภาพ (อ้างจาก ทบวงมหาวิทยาลัย , 2537 หน้า 24 -26) มีแนวคิด ว่า โอกาสการจ้างงานขึ้นอยู่กับข่าวสารข้อมูลของตลาดแรงงานระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ผู้หางานทำมักไม่เลือกงานแรกที่ได้รับเสนอ เนื่องจากขาดข้อมูลเปรียบเทียบ มักใช้เวลาหางานอื่น ผู้มีงานทำจึงเป็นผู้มีทักษะในการหางาน มีโอกาสรับข่าวสาร จ้างงาน มีการรอนาน นาน มักสมัครงานหลายแห่ง และพึงพอใจที่จะทำงาน นอกจากนี้ยังระบุว่าผู้มีงานทำต้องมีการลงทุน เพื่อการศึกษาอบรมพัฒนาตนเอง และรักษาสุขภาพ สำหรับผู้ไม่มีงานทำ ได้แก่ ผู้ที่ลงทุนไม่ถูกต้องกับคุณลักษณะที่ตลาดแรงงานต้องการ ซึ่งเกิดจากสาเหตุสำคัญคือ การที่ระบบข่าวสารแรงงานและข้อมูลไม่มีประสิทธิภาพทำให้ไม่ทราบแหล่งงาน ไม่มีการฝึกฝนทักษะตนเองตามความต้องการของหน่วยงานและไม่มีการฝึกฝนในการปฏิบัติการให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทฤษฎีนี้ยังถือว่าการศึกษายังไม่ได้ช่วยเพิ่มผลผลิตของแรงงานโดยตรง แต่เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกแก่นายจ้าง ในการเลือกบุคคลที่มีลักษณะสามารถฝึกฝนได้ง่าย โดยเชื่อว่าการศึกษายังสูงยิ่งฝึกฝนง่าย นอกจากนี้ นายจ้างยังพิจารณาตัวแปรอื่น เช่น เชื้อชาติ เพศ ระดับการศึกษา สถาบันที่สำเร็จ สาขาวิชา อายุ จิตวิทยา ความสามารถ และประสบการณ์

ตามทฤษฎีดังกล่าว สามารถรวบรวมตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการได้งานทำ ตัวแปรดังกล่าวได้แก่ ประสิทธิภาพของข่าวสารแรงงาน ทักษะในการหางานทำ ลักษณะความเป็นคนเลือกงาน ระยะเวลา รอนาน สาขาวิชาที่จบ ระดับการศึกษา สถาบันที่สำเร็จการศึกษา ประสบการณ์ การลงทุนในการ

ศึกษา การลงทุนเพื่อรักษาสุขภาพ ความสามารถในการพัฒนาตนเองให้ทันสมัย เชื้อชาติ เพศ อายุ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และความสามารถที่จะฝึกฝนฝึกหัด เพื่อสร้างสมประสบการณ์พัฒนาตนเอง

นักวิชาการได้กล่าวถึงปัญหาการว่างงานไว้หลายสาเหตุ ทั้งด้านประชากรเศรษฐกิจและสังคม พอสรุปได้ว่าจากการที่อัตราการเพิ่มประชากรถึงร้อยละ 3 - 3.2 ในช่วงปี พ.ศ. 2503 - 2513 ทำให้ประชากรล้นงานในปัจจุบัน ประกอบกับภาวะทางเศรษฐกิจโลกตกต่ำ ทำให้การขยายตัวของตลาดลดลง แต่การขยายตัวของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับสูงกลับเพิ่มขึ้นตามค่านิยมของสังคมไทย ที่ว่าผู้มีการศึกษาสูงจะมีรายได้ดี เป็นผลทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมีอัตราการว่างงานสูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2528 หน้า 3) นอกจากนี้ บุญชู มุลพินิจ (2530) ได้เสนอแนวคิดเพื่อการมีงานทำ และนิพนธ์ พัวพงศกร (2530) กล่าวถึงการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ ซึ่งได้นำมาร่วมกันสรุปเป็นประเด็นสำคัญของปัญหาการว่างงานและการมีงานทำ ดังนี้

1. ความเจริญก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็ว ยากที่จะคาดคะเนความต้องการกำลังของตลาดแรงงาน และเป้าหมายการผลิตบัณฑิตที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานให้สอดคล้องกัน อีกทั้งอาจว่างงานถ้าขาดการติดตามเทคโนโลยีเพราะมีการจ้างคนใหม่ที่ก้าวหน้าแทนเทคโนโลยีมาแทน
2. โครงสร้างทางเศรษฐกิจได้เปลี่ยนจากเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม ทำให้แรงงานไหลเข้าสู่เมือง ซึ่งขยายการจ้างงานไม่ทัน
3. การจำกัดอัตราการเพิ่มการรับข้าราชการของรัฐ ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาที่มุ่งหวังเข้ารับราชการไม่สามารถคิดหาหน่วยงานที่รองรับได้
4. หลักสูตรการศึกษาและระยะเวลาในการศึกษา ไม่คล่องตัวต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน
5. การศึกษาไม่สามารถช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักศักยภาพ รู้จักคิดและพัฒนางานในรูปแบบที่มีความแปลกใหม่ในกระแสการเปลี่ยนแปลง จึงไม่สามารถพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถของตนและเป็นอาชีพที่สังคมต้องการได้
6. ระบบการแนะแนว การสำรวจความถนัดเพื่อคัดคนเข้าศึกษาวิชาชีพที่ยังไม่มีประสิทธิภาพพอ และข่าวสารการรับสมัครงานไม่แพร่หลาย ไม่สามารถหาคนตรงกับความถนัด ความสนใจ หรือสาขาวิชาที่เรียนได้ในเวลารวดเร็ว
7. ค่านิยมในด้านต่าง ๆ ของสังคมทำให้ผู้เรียนเลือกงานที่จะทำ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสำรวจเพื่อติดตามผลบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษา ภาควิชานิเทศศาสตร์ สื่อสารมวลชน

ทบวงมหาวิทยาลัย ได้ทำการสำรวจภาวะการทำงานทำของบัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2532 - 2533 พบว่า จำนวน และร้อยละของบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2532 - 2533 เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา ISCED แล้ว มีบัณฑิตจากสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสารทั้งหมด 2,108 คน ในจำนวนนี้เป็นบัณฑิตที่ทำงานแล้วจำนวน 1,613 คน คิดเป็นร้อยละ 76.52 โดยแบ่งออกเป็นงานใหม่ ร้อยละ 53.80 งานเดิมร้อยละ 22.72 ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 495 คน คิดเป็นร้อยละ 23.48 ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้งานทำส่วนใหญ่มาจาก รอฟังคำตอบ รองลงมาคือ ยังหางานไม่ได้ ยังไม่ประสงค์ทำงาน และศึกษาต่อ ตามลำดับ บัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานและทำงานแล้วส่วนใหญ่มีปัญหาในการหางานทำ คิดเป็นร้อยละ 63.71 ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่วนใหญ่เนื่องมาจาก หางานที่ถูกใจไม่ได้ รองลงมาคือ เงินเดือนน้อย ไม่ทราบแหล่งงาน หน่วยงานไม่ต้องการ สอบเข้าทำงานไม่ได้ ขาดคนสนับสนุน ต้องสอบจึงไม่อยากสมัคร และขาดคน / เงินค้ำประกัน ตามลำดับ บัณฑิตที่มีงานทำแล้วส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน ส่วนราชการข้าราชการ ประกอบอาชีพอิสระ รัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ และการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานนั้นส่วนใหญ่ใช้ความรู้ในระดับมาก

ทบวงมหาวิทยาลัยได้ทำการสำรวจภาวะการทำงานทำของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยผู้วิจัยได้ดัดแปลงข้อมูลคดีเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีภาควิชานิเทศศาสตร์หรือการสื่อสารมวลชน ดังนี้

1. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจำนวนบัณฑิตที่กรอกแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 110 คน มีบัณฑิตที่ทำงานแล้ว 78 คน คิดเป็นร้อยละ 70.90 บัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัท / เอกชน รองลงมาคือ ประกอบอาชีพอิสระ องค์การระหว่างประเทศ ส่วนราชการ ลูกจ้าง และอื่น ๆ ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ยังมิได้ทำงานนั้นมีจำนวน 32 คน ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุที่ยังไม่ทำงานคือ การศึกษาต่อ ยังไม่ประสงค์จะทำงาน รอฟังคำตอบ ยังหางานทำไม่ได้และอื่น ๆ ตามลำดับ

2. สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีจำนวนบัณฑิตที่กรอกแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 19 คน มีบัณฑิตที่ทำงานแล้ว 16 คน คิดเป็นร้อยละ 84.21 บัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัท / เอกชน และรัฐวิสาหกิจ ส่วนบัณฑิตที่ยังมิได้ทำงานนั้น

มีจำนวน 3 คน ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุที่ยังมิได้ทำงานคือ การศึกษาต่อ และยังไม่ประสงค์จะทำงานตามลำดับ

3. สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวนบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 50 คน มีบัณฑิตที่ทำงานแล้ว 40 คน คิดเป็นร้อยละ 80 บัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัท/เอกชน ส่วนราชการ:ลูกจ้าง และประกอบอาชีพอิสระ องค์การระหว่างประเทศ อื่นๆ มีสัดส่วนเท่ากัน ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ยังมิได้เข้าทำงานนั้นมีจำนวน 10 คน ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากยังไม่ประสงค์จะทำงาน และยังหางานทำไม่ได้ รอฟังคำตอบ ศึกษาต่อ อื่นๆ ในสัดส่วนที่เท่า กันตามลำดับ

4. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวนบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 50 คน มีบัณฑิตที่ทำงานแล้ว 117 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67 บัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภทบริษัท/เอกชน รองลงมาคือรัฐวิสาหกิจประกอบอาชีพอิสระ และองค์การระหว่างประเทศ ส่วนราชการ:ลูกจ้าง ในสัดส่วนที่เท่ากัน ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ยังมิได้ทำงานมีจำนวน 18 คน ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากการศึกษาต่อ ยังไม่ประสงค์จะทำงาน รอฟังคำตอบ และยังหางานทำไม่ได้ ตามลำดับ

5. สาขาวิชาการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวนบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 776 คน มีบัณฑิตที่ทำงานแล้ว 536 คน คิดเป็นร้อยละ 69.07 บัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัท/เอกชน ประกอบอาชีพอิสระ รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการ:ข้าราชการ และส่วนราชการ:ลูกจ้าง ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ยังมิได้ทำงานมีจำนวน 240 คน ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากการรอฟังคำตอบ ยังหางานทำไม่ได้ ยังไม่ประสงค์จะทำงาน อื่นๆ และศึกษาต่อ ตามลำดับ

6. สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวนบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 388 คน มีบัณฑิตที่ทำงานแล้ว 347 คน คิดเป็นร้อยละ 89.43 บัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท ส่วนราชการ:ข้าราชการ บริษัท/เอกชน รัฐวิสาหกิจ และส่วนราชการ:ลูกจ้าง ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ยังมิได้ทำงานมีจำนวน 41 คน ส่วนใหญ่มีสาเหตุจาก ยังหางานทำไม่ได้ การรอฟังคำตอบ ยังไม่ประสงค์จะทำงาน ศึกษาต่อ และอื่นๆ ตามลำดับ

7. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ จำนวนบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 436 คน มีบัณฑิตที่ทำงานแล้ว 337 คน คิดเป็นร้อยละ 77.29 บัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงาน ประเภท บริษัท/เอกชน ประกอบอาชีพอิสระ รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการ:ข้าราชการ และส่วนราชการ: ลูกจ้าง ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 99 คน ส่วนใหญ่มีสาเหตุจาก ยังไม่ประสงค์ จะทำงาน การรอหาคำตอบ ศึกษาต่อ ยังหางานทำไม่ได้ และอื่นๆ ตามลำดับ

ทบวงมหาวิทยาลัยได้ทำการสำรวจบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2534 - 2535 พบว่า จำนวนและ ร้อยละของบัณฑิต รุ่นปี 2534 -2535 เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา ISCED แล้ว มีบัณฑิตจากสาขาวิชา การสื่อสารมวลชนและการเอกสารทั้งหมดจำนวน 1,600 คน ซึ่งแบ่งเป็นบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 1,371 คน คิดเป็นร้อยละ 85.69 โดยแยกเป็นงานเดิมร้อยละ 40.85 งานใหม่ร้อยละ 57.70 และไม่ระบุ ร้อยละ 1.46 ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 14.31 ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ ทำงานส่วนใหญ่คือ ศึกษาต่อ รองลงมาได้แก่ รอหาคำตอบ ยังหางานไม่ได้ ยังไม่ประสงค์ทำงาน และ อื่น ๆ ตามลำดับ เมื่อจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีแล้ว บัณฑิตส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการหางาน ทำ สำหรับบัณฑิตที่มีปัญหาในการหางานทำนั้นส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากงานที่ถูกใจไม่ได้ และ หน่วยงานไม่ต้องการ ตามลำดับ ประเภทของหน่วยงานที่บัณฑิตส่วนใหญ่เข้าทำงานคือบริษัทเอกชน รองลงมาได้แก่ส่วนราชการ ลูกจ้าง ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนราชการข้าราชการ และองค์การระหว่าง ประเทศ บัณฑิตที่มีงานทำแล้วส่วนใหญ่มีการนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงานที่ทำอยู่ ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ใช้ความรู้ในระดับมาก มากที่สุด และน้อย ตามลำดับ

ทบวงมหาวิทยาลัยได้ทำการสำรวจภาวะการทำงานทำของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยผู้วิจัยได้ ดัดแปลงข้อมูลคัดเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีภาควิชาวิทยาศาสตร์หรือการสื่อสารมวลชน ดังนี้

1. สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บัณฑิตที่กรอก แบบสำรวจมีจำนวนทั้งหมด 18 คน มีบัณฑิตที่ทำงานแล้วจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 61.11 บัณฑิตส่วนใหญ่ได้ทำงานในหน่วยงานบริษัทเอกชน ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 7 คนซึ่ง สาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่คือรอหาคำตอบ ศึกษาต่อ และยังหางานทำไม่ได้ / ยังไม่ประสงค์ ทำงาน ตามลำดับ

2. สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีบัณฑิตที่กรอก แบบสำรวจทั้งหมด 24 คน บัณฑิตที่ทำงานแล้วมีจำนวน 27 คน ซึ่งบัณฑิตส่วนใหญ่ได้ทำงานใน

หน่วยงานประเภทบริษัท / เอกชน รองลงมาคือประกอบอาชีพอิสระ และองค์การระหว่างประเทศ รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการลูกจ้าง ในสัดส่วนเท่ากัน ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 7 คน ซึ่งสาเหตุที่บัณฑิตยังไม่ได้ทำงานคือ ยังไม่ประสงค์จะทำงาน และรอฟังคำตอบ ศึกษาต่อ มีสัดส่วนเท่ากัน

3. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 159 คน บัณฑิตที่มีงานทำแล้วมีจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 67.92 ซึ่งบัณฑิตเหล่านี้นั้นส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภทบริษัท / เอกชน รองลงมาคือการประกอบอาชีพอิสระ และอื่น ๆ ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 51 คน ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่ที่ยังไม่ได้ทำงานคือ ศึกษาต่อ รอฟังคำตอบ และยังไม่ประสงค์จะทำงาน ตามลำดับ

4. สาขาวิชาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมดจำนวน 994 คน บัณฑิตที่มีงานทำแล้วมีจำนวน 680 คน คิดเป็นร้อยละ 68.41 ซึ่งบัณฑิตเหล่านี้นั้นส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภทบริษัท / เอกชน รองลงมาได้แก่ ประกอบอาชีพอิสระ องค์การระหว่างประเทศ และรัฐวิสาหกิจ สำหรับบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 314 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่ได้แก่รอฟังคำตอบ ยังหางานทำไม่ได้ ศึกษาต่อ ยังไม่ประสงค์จะทำงาน และอื่น ๆ ตามลำดับ

5. สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจมีทั้งหมด 504 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 61.90 ซึ่งบัณฑิตเหล่านี้นั้นส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภทบริษัท / เอกชน รองลงมาได้แก่ องค์การระหว่างประเทศประกอบอาชีพอิสระ ส่วนราชการข้าราชการ ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีทั้งหมด จำนวน 46 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่ได้แก่ยังหางานทำไม่ได้ ศึกษาต่อ และรอฟังคำตอบ ตามลำดับ

6. สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 42 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 73.81 ซึ่งบัณฑิตเหล่านี้นั้นส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัท / เอกชน รองลงมาได้แก่การประกอบอาชีพอิสระ และอื่น ๆ สำหรับบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานนั้นมีจำนวน 11 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่คือ รอฟังคำตอบ และยังไม่ประสงค์จะทำงาน รองลงมาคือ ยังหางานทำไม่ได้ ศึกษาต่อเป็นสัดส่วนที่เท่ากัน

7. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมดจำนวน 51 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 76.5 ซึ่งบัณฑิตเหล่านี้ส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัท / เอกชน รองลงมาได้แก่การประกอบอาชีพอิสระ องค์การระหว่างประเทศ ส่วนราชการลูกจ้าง สำหรับบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานนั้นมีจำนวน 12 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงาน ส่วนใหญ่คือ ยังไม่ประสงค์จะทำงานและศึกษาต่อ เป็นสัดส่วนเท่ากัน

ทบวงมหาวิทยาลัยได้ทำการสำรวจบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2536 - 2537 พบว่า จำนวนและร้อยละของบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2536 - 2537 เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา ISCED แล้ว มีบัณฑิตจากสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสารทั้งหมด 1,945 คน ในจำนวนนี้เป็นบัณฑิตที่ทำงานแล้วจำนวน 1,642 คน คิดเป็นร้อยละ 83.50 โดยแบ่งออกเป็นงานใหม่ร้อยละ 66.13 งานเดิมร้อยละ 30.30 ไม่ระบุร้อยละ 3.57 ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้งานทำส่วนใหญ่มาจากศึกษาต่อ รองลงมาคือรอฟังคำตอบ ยังหางานไม่ได้ ยังไม่ประสงค์ทำงานและอื่น ๆ ตามลำดับ บัณฑิตส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการทำงานส่วนน้อยที่มีปัญหานั้นเนื่องมาจาก หางานที่ดูใจไม่ได้ รองลงมาคือเงินเดือนน้อย ไม่ทราบแหล่งงาน หน่วยงานไม่ต้องการขาดคนสนับสนุน ต้องสอบจึงไม่อยากสมัคร ตามลำดับ บัณฑิตที่มีงานทำแล้วส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน ส่วนราชการ ข้าราชการ ประกอบอาชีพอิสระ รัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ และการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานนั้นส่วนใหญ่ใช้ความรู้ในระดับปานกลาง

ทบวงมหาวิทยาลัยได้ทำการสำรวจภาวะการทำงานทำของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยผู้วิจัยได้ดัดแปลงข้อมูลคัดเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีภาควิชานิเทศศาสตร์หรือการสื่อสารมวลชน ดังนี้

1. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 101 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 58.4 ซึ่งบัณฑิตส่วนใหญ่ได้ทำงานในหน่วยงานประเภทบริษัทเอกชน รองลงมาคือการประกอบอาชีพอิสระ รัฐวิสาหกิจ และมีบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานจำนวน 42 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้งานทำคือรอฟังคำตอบ รองลงมาได้แก่ ศึกษาต่อยังไม่ประสงค์จะทำงาน และยังหางานทำไม่ได้

2. สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมดจำนวน 24 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาคือประกอบอาชีพอิสระ องค์การระหว่าง

ประเทศ และอื่น ๆ เป็นสัดส่วนเท่ากัน ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 8 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่มาจากศึกษาต่อ รองลงมาคือ รอฟังคำตอบและอื่น ๆ ยังหางานทำไม่ได้ ตามลำดับ

3. วิชาการสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 59 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 84.75 ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาคือ ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 9 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่มาจากศึกษาต่อ รองลงมาคือ ยังหางานทำไม่ได้ รอฟังคำตอบอื่น ๆ เป็นสัดส่วนเท่ากัน

4. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 170 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 58.82 ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาคือ ประกอบอาชีพอิสระ รัฐวิสาหกิจ ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 70 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่มาจากรอฟังคำตอบ รองลงมาคือศึกษาต่อ ยังหางานทำไม่ได้ และยังไม่ประสงค์จะทำงาน

5. สาขาวิชาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 982 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 678 คน คิดเป็นร้อยละ 69.04 ซึ่งบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภทบริษัทเอกชน รองลงมาคือ ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนราชการ ลูกจ้าง รัฐวิสาหกิจ ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 304 คน ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่ที่ยังไม่ได้ทำงานคือรอฟังคำตอบ รองลงมาได้แก่ ยังหางานทำไม่ได้ ศึกษาต่อและยังไม่ประสงค์จะทำงาน

6. สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 399 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 358 คน คิดเป็นร้อยละ 89.72 ซึ่งบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภทบริษัทเอกชน รองลงมาได้แก่ ส่วนราชการข้าราชการ ประกอบอาชีพอิสระ และรัฐวิสาหกิจ ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 41 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานนั้นมาจากยังหางานทำไม่ได้ และศึกษาต่อ

7. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 191 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3 ซึ่งบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงาน

ประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาได้แก่ ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานนั้น มีจำนวน 49 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานเนื่องมาจากรอฟังคำตอบ รองลงมาได้แก่ ศึกษาต่อ และอื่น ๆ ตามลำดับ

8. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 139 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 78.4 ซึ่งบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาได้แก่ ประกอบอาชีพอิสระ และรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 30 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่มาจากศึกษาต่อรองลงมาได้แก่ ยังหางานทำไม่ได้และยังไม่ประสงค์จะทำงาน เป็นสัดส่วนเท่ากัน

9. ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 58 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 77.59 ซึ่งบัณฑิตเหล่านี้ส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาได้แก่ ประกอบอาชีพอิสระ และรัฐวิสาหกิจ ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 13 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่ได้แก่ ศึกษาต่อ รองลงมาคือรอฟังคำตอบและยังไม่ประสงค์จะทำงานเป็นสัดส่วนเท่ากัน

ทบวงมหาวิทยาลัยได้ทำการสำรวจบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2538-2539 พบว่า จำนวนและร้อยละของบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2538-2539 เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา ISCED แล้วมีบัณฑิตจากสาขาวิชาสื่อสารมวลชนและการเอกสารรวมทั้งหมดจำนวน 4,642 คน ในจำนวนนี้มีบัณฑิตที่ทำงานแล้วจำนวน 3,041 คิดเป็นร้อยละ 65.51 โดยแบ่งออกเป็นงานใหม่ร้อยละ 42.05 และงานเดิมร้อยละ 21.07 ไม่ระบุร้อยละ 2.39 ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 1,591 คนคิดเป็นร้อยละ 34.27 ซึ่งสาเหตุที่บัณฑิตยังไม่ได้ทำงานนั้นส่วนใหญ่เนื่องมาจาก รอฟังคำตอบ รองลงมาได้แก่ ศึกษาต่อ ยังหางานไม่ได้ และยังไม่ประสงค์ทำงาน ตามลำดับ บัณฑิตที่ยังมิได้ทำงานและทำงานแล้วส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการหางานทำ ซึ่งมีเพียงร้อยละ 30.25 ที่มีปัญหาและปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เนื่องมาจากหางานที่พอใจไม่ได้ รองลงมาได้แก่ เงินเดือนน้อย ไม่ทราบแหล่งงาน หน่วยงานไม่ต้องการ และขาดคุณสมบัติตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ทำงานแล้วส่วนใหญ่ได้ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาได้แก่ ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนราชการ : ข้าราชการ และอื่น ๆ ตามลำดับ สำหรับการนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงานที่ทำอยู่บัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสารสามารถนำความรู้มาใช้ได้ในระดับปานกลาง

บัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสาร รวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบัณฑิต จากสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสารรวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีทั้งหมดจำนวน 2,576 คน ในจำนวนนี้มีบัณฑิตที่ทำงานแล้วจำนวน 1,754 คน คิดเป็นร้อยละ 68.09 โดยแบ่งออกเป็นงานใหม่ร้อยละ 37.89 และงานเดิมร้อยละ 28.22 ไม่ระบุร้อยละ 1.98 ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 820 คน คิดเป็นร้อยละ 31.83 ซึ่งสาเหตุที่บัณฑิตยังไม่ได้ทำงานนั้นส่วนใหญ่เนื่องจาก รอ ฟังคำตอบ รองลงมาได้แก่ ยังหางานไม่ได้ ศึกษาต่อ และยังไม่ประสงค์ทำงาน ตามลำดับ บัณฑิตที่ยังมิได้ทำงานและทำงานแล้วส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการหางานทำซึ่งมีเพียงร้อยละ 31.37 ที่มีปัญหา และปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เนื่องมาจากงานที่ถูกใจไม่ได้ รองลงมาได้แก่ ไม่ทราบแหล่งงาน เงินเดือนน้อย หน่วยงานไม่ต้องการ และขาดคุณสมบัติตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ทำงานแล้วส่วนใหญ่ได้ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมา ได้แก่ ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนราชการ : ข้าราชการ และรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ สำหรับการนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงานที่ทำ อยู่บัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสารรวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสามารถนำความรู้มาใช้ได้ระดับปานกลาง

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสาร รวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำกัดรับบัณฑิต จากสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสารรวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำกัดรับมีทั้งหมด จำนวน 487 คน ในจำนวนนี้มีบัณฑิตที่ทำงานแล้วจำนวน 329 คน คิดเป็นร้อยละ 67.56 โดยแบ่งออกเป็นงานใหม่ร้อยละ 60.99 และงานเดิมร้อยละ 4.52 ไม่ระบุร้อยละ 2.05 ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงาน มีจำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 32.44 ซึ่งสาเหตุที่บัณฑิตยังไม่ได้ทำงานนั้นส่วนใหญ่เนื่องจาก รอ ฟังคำตอบ รองลงมาได้แก่ ศึกษาต่อ ยังหางานไม่ได้ และยังไม่ประสงค์ทำงาน ตามลำดับ บัณฑิตที่ยังมิได้ทำงานและทำงานแล้วส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการหางานทำซึ่งมีเพียงร้อยละ 34.37 ที่มี ปัญหาและปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เนื่องมาจากงานที่ถูกใจไม่ได้ รองลงมาได้แก่ เงินเดือนน้อย ไม่ทราบแหล่งงาน หน่วยงานไม่ต้องการ และสอบเข้าทำงานไม่ได้ ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ทำงานแล้ว ส่วนใหญ่ได้ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาได้แก่ ส่วนราชการ : ลูกจ้าง ประกอบอาชีพอิสระ และรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ สำหรับการนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่ การงานที่ทำอยู่บัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสารรวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำกัดรับ สามารถนำความรู้มาใช้ได้ในระดับมาก

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสาร รวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ไม่จำกัดรับ บัณฑิตจากสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสาร รวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ไม่จำกัดรับมี ทั้งหมดจำนวน 2,089 คน ในจำนวนนี้มีบัณฑิตที่ทำงานแล้วจำนวน 1,425 คน คิดเป็นร้อยละ 68.21 โดยแบ่งออกเป็นงานใหม่ร้อยละ 662 คน คิดเป็นร้อยละ 31.69 ซึ่งสาเหตุที่บัณฑิตยังไม่ได้ทำงานนั้น ส่วนใหญ่เนื่องมาจาก รอฟังคำตอบ รองลงมาได้แก่ ยังหางานไม่ได้ ศึกษาต่อ และยังไม่ประสงค์ ทำงาน ตามลำดับ บัณฑิตที่ยังมิได้ทำงานและทำงานแล้วส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการหางานทำ ซึ่งมีเพียงร้อยละ 29.97 ที่มีปัญหาและปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เนื่องจากหางานที่ถูกใจไม่ได้ รองลงมาได้แก่ ไม่ทราบแหล่งงาน เงินเดือนน้อย ขาดคนสนับสนุน หน่วยงานไม่ต้องการและสอบเข้าทำงานไม่ได้ ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ทำงานแล้วส่วนใหญ่ได้ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาได้แก่ ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนราชการ : ข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ สำหรับการนำ ความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงานที่ทำอยู่บัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการ เอกสาร รวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ไม่จำกัดรับ สามารถนำความรู้มาใช้ได้ระดับปานกลาง

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสาร รวมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน บัณฑิตจากสาขา วิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสาร รวมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีทั้งหมดจำนวน 2,066 คน ใน จำนวนนี้มีบัณฑิตทำงานแล้วจำนวน 1,287 คน คิดเป็น 62.29 โดยแบ่งออกเป็นงานใหม่ร้อยละ 47.24 และงานเดิมร้อยละ 12.15 ไม่ระบุร้อยละ 2.90 ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 771 คน คิดเป็นร้อยละ 37.32 ซึ่งสาเหตุที่บัณฑิตยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่เนื่องจาก รอฟังคำตอบ รองลงมาได้แก่ ยังหางานไม่ได้ ศึกษาต่อ และยังไม่ประสงค์ทำงาน ตามลำดับ บัณฑิตที่ยังมิได้ทำงานและ ทำงานแล้วส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการหางานทำ ซึ่งมีเพียงร้อยละ 28.85 ที่มีปัญหาและปัญหาที่เกิ ดขึ้นส่วนใหญ่เนื่องจากหางานที่ถูกใจไม่ได้ รองลงมาได้แก่ เงินเดือนน้อย ไม่ทราบแหล่งงาน หน่ว ยงานไม่ต้องการ ขาดคนสนับสนุน สอบเข้าทำงานไม่ได้ ต้องสอบจึงไม่อยากสมัคร และขาดคน/เงินค้ำ ประกันตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ทำงานแล้วส่วนใหญ่ได้งานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลง มาได้แก่ ประกอบอาชีพอิสระ และอื่นๆ ตามลำดับ สำหรับการนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้ในหน้าที่ การงานที่ทำอยู่ บัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสาร รวมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สามารถนำความรู้มาใช้ได้ในระดับปานกลาง

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ทำการสำรวจบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2533 พบว่าบัณฑิตจาก คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนจำนวน 180 คน มีบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจ 172 คน แบ่งเป็น

เพศหญิงร้อยละ 83.7 และเพศชายร้อยละ 16.3 ส่วนใหญ่อายุตั้งแต่ 20-22 ปี และตั้งแต่ 23-25 ปี วิธีการในการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ผ่านการสอบคัดเลือกโดยทบวงมหาวิทยาลัย รองลงมาคือสอบคัดเลือกโดยมหาวิทยาลัย/คณะ และโครงการส่งเสริมการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิม เวลาที่ใช้ในการศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่ใช้เวลา 4 ปี 3½ ปี 4½ ปี และ 5 ปี ตามลำดับ ผลการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 2.5-2.99/65-69.9% รองลงมาคือมากกว่า 3.25/75% และ 3.0-3.24/70-74.9% เมื่อจบการศึกษาแล้วมีบัณฑิตที่ได้นำไปทำงานมีจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7 และ ยังไม่ได้ทำงานจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 ซึ่งสาเหตุของการที่ยังไม่ได้ทำงานคือศึกษาต่อ รองลงมาคือรอฟังคำตอบ อื่นๆ ยังไม่ประสงค์ที่จะทำงาน และหางานไม่ได้ ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ทำงานแล้วส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภทบริษัทเอกชน รองลงมาคือประกอบอาชีพอิสระ และ รัฐวิสาหกิจ ข้าราชการ ในสัดส่วนที่เท่ากัน และบัณฑิตได้นำไปทำงานที่กรุงเทพฯ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ภาคกลางและภาคตะวันออก เงินเดือนที่ได้รับส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 4,001-5,000 บาท รองลงมาคือ 5,001-6,000 บาท และ 6,001-7,000 บาท สำหรับค่าครองชีพของบัณฑิตต่อเดือนนั้น บัณฑิตส่วนใหญ่มีค่าครองชีพในระดับมากกว่า 4,000 บาทต่อเดือน รองลงมาคือ ต่ำกว่า 500 บาทต่อเดือน และระดับ 500-1,000 บาทต่อเดือนในสัดส่วนที่เท่ากัน ส่วนค่าสวัสดิการที่บัณฑิตได้รับต่อเดือนนั้นส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 500 -1,000 บาทต่อเดือนและ 2,001-2,500 บาทต่อเดือนในสัดส่วนที่เท่ากัน รองลงมาคือ 1,001-1,500 บาทต่อเดือน บัณฑิตที่ได้นำไปทำงานส่วนใหญ่มีความพอใจในงานที่ทำ คิดเป็นร้อยละ 67.4 และไม่พอใจในงานที่ทำคิดเป็นร้อยละ 32.6 ซึ่งสาเหตุของความไม่พอใจในงานที่ทำอยู่นั้นคือ ระบบงาน รองลงมาคือ ค่าตอบแทน ไม่ได้ใช้ความรู้ อื่นๆ ความก้าวหน้าและผู้ร่วมงาน/ความมั่นคง ตามลำดับ สำหรับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อการทำงานนั้นบัณฑิตที่ได้นำไปทำงานส่วนใหญ่สามารถนำความรู้มาใช้ในระดับมาก รองลงมาคือระดับปานกลาง มากที่สุด น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ วิธีการสมัครงานของบัณฑิตส่วนใหญ่คือการสมัครงานด้วยตนเอง รองลงมาคือ ด้วยตนเองและมีบุคคลอื่นช่วย มีบุคคลอื่นช่วย และได้งานตามข้อผูกพันของการเข้าศึกษา ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่บัณฑิตพบมากที่สุดในการสมัครงานคือการหางานถูกใจไม่ได้ รองลงมาคือ เงินเดือนน้อย และไม่ทราบแหล่งงาน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ทำการสำรวจบัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2534 พบว่าบัณฑิตจากคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนทั้งหมด 168 คน มีบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจจำนวน 159 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 83.0 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 17.0 ซึ่งอายุของบัณฑิตอยู่ในระหว่าง 20 -22 ปีมากที่สุด รองลงมาคือ 23-25 ปี และต่ำกว่า 20 ปีตามลำดับ จากจำนวนบัณฑิตที่

กรออกแบบสอบถามทั้งหมด มีบัณฑิตที่ได้นำมาทำแล้วจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 67.9 โดยแบ่งออกเป็นงานใหม่ร้อยละ 92.6 และเป็นงานเดิมร้อยละ 7.4 ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1 ซึ่งสาเหตุของการที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่คือ ศึกษาต่อ รอฟังคำตอบ ยังไม่ประสงค์จะทำงาน และหางานไม่ได้ ตามลำดับ บัณฑิตที่ได้นำมาทำแล้วส่วนใหญ่ได้ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาคือ อื่น ๆ และประกอบอาชีพอิสระ เงินเดือนที่บัณฑิตส่วนใหญ่ได้รับอยู่ในระหว่าง 5,001 – 7,000 บาท รองลงมาคือ 7,001 – 9,000 บาท และต่ำกว่า 5,000 บาท ซึ่งบัณฑิตที่ได้นำมาทำมีความพอใจในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 58.3 และไม่พอใจคิดเป็นร้อยละ 41.7 ความไม่พอใจในการทำงานส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากระบบงานค่าตอบแทน อื่น ๆ ความก้าวหน้าและร่วมงาน / ไม่ได้ใช้ความรู้ ส่วนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานนั้น บัณฑิตส่วนใหญ่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงานได้มาก รองลงมาคือ ปานกลาง มากที่สุด และน้อย ตามลำดับ สำหรับการฝึกอบรมทักษะเพิ่มเติมจากหน่วยงานนั้น บัณฑิตส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรม รองลงมาคือ ได้รับการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน และได้รับการฝึกอบรมก่อนการปฏิบัติงาน บัณฑิตที่ได้นำมาทำแล้วส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการหางานทำ ส่วนน้อยที่มีปัญหานั้นส่วนใหญ่มาจากหางานถูกใจไม่ได้ เงินเดือนน้อยและไม่ทราบแหล่งงาน ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานและมีปัญหาในการหางานทำนั้นส่วนใหญ่เป็นปัญหาจากหางานถูกใจไม่ได้ ไม่ทราบแหล่งงาน และหน่วยงานไม่ต้องการ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ทำการสำรวจบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2535 พบว่า บัณฑิตจากคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนทั้งหมด 187 คน มีบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจจำนวน 182 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 73.6 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 24.2 ไม่ระบุคิดเป็นร้อยละ 2.2 บัณฑิตส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-22 ปี รองลงมาคือ 23-25 ปี และต่ำกว่า 20 ปี ตามลำดับ จากจำนวนบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด มีบัณฑิตที่ได้ทำงานแล้ว 116 แล้ว คิดเป็นร้อยละ 63.7 โดยแบ่งเป็นงานใหม่คิดเป็นร้อยละ 81.9 งานเดิมคิดเป็นร้อยละ 12.1 และไม่ระบุร้อยละ 6.0 ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่คือรอฟังคำตอบ ศึกษาต่อ ยังไม่ประสงค์จะทำงาน และหางานไม่ได้ ตามลำดับ ประเภทของหน่วยงานที่บัณฑิตส่วนใหญ่เข้าทำงานคือ บริษัทเอกชน รองลงมาคือประกอบอาชีพอิสระ รัฐวิสาหกิจ และส่วนราชการ ข้าราชการ บัณฑิตที่มีงานทำแล้วส่วนใหญ่ได้รับเงินเดือนระหว่าง 7,001 – 9,000 บาท รองลงมาคือ 5,001 – 7,000 บาท ระดับของความพอใจในการทำงานของบัณฑิตส่วนใหญ่อยู่ระดับพอใจคิดเป็นร้อยละ 63.8 และไม่พอใจคิดเป็นร้อยละ 36.2 ซึ่งสาเหตุของความไม่พอใจส่วนใหญ่คือ ระบบงาน ค่าตอบแทน ไม่ได้ใช้ความรู้ ความก้าวหน้า ตามลำดับ การนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการ

7. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมดจำนวน 51 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 76.5 ซึ่งบัณฑิตเหล่านี้ส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัท / เอกชน รองลงมาได้แก่การประกอบอาชีพอิสระ องค์การระหว่างประเทศ ส่วนราชการลูกจ้าง สำหรับบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานนั้นมีจำนวน 12 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงาน ส่วนใหญ่คือ ยังไม่ประสงค์จะทำงานและศึกษาต่อ เป็นสัดส่วนเท่ากัน

ทบวงมหาวิทยาลัยได้ทำการสำรวจบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2536 - 2537 พบว่า จำนวนและร้อยละของบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2536 - 2537 เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา ISCED แล้ว มีบัณฑิตจากสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและสารเอกสารทั้งหมด 1,945 คน ในจำนวนนี้เป็นบัณฑิตที่ทำงานแล้วจำนวน 1,642 คน คิดเป็นร้อยละ 83.50 โดยแบ่งออกเป็นงานใหม่ร้อยละ 66.13 งานเดิมร้อยละ 30.30 ไม่ระบุร้อยละ 3.57 ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้งานทำส่วนใหญ่มาจากศึกษาต่อ รองลงมาคือรอฟังคำตอบ ยังหางานไม่ได้ ยังไม่ประสงค์ทำงานและอื่น ๆ ตามลำดับ บัณฑิตส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการทำงานส่วนน้อยที่มีปัญหานั้นเนื่องมาจาก หางานที่ดูใจไม่ได้ รองลงมาคือเงินเดือนน้อย ไม่ทราบแหล่งงาน หน่วยงานไม่ต้องการขาดคนสนับสนุน ต้องสอบจึงไม่อยากสมัคร ตามลำดับ บัณฑิตที่มีงานทำแล้วส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน ส่วนราชการ ข้าราชการ ประกอบอาชีพอิสระ รัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ และการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานนั้นส่วนใหญ่ใช้ความรู้ในระดับปานกลาง

ทบวงมหาวิทยาลัยได้ทำการสำรวจภาวะการทำงานทำของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยผู้วิจัยได้ดัดแปลงข้อมูลคัดเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีภาควิชานิเทศศาสตร์หรือการสื่อสารมวลชน ดังนี้

1. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 101 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 58.4 ซึ่งบัณฑิตส่วนใหญ่ได้ทำงานในหน่วยงานประเภทบริษัทเอกชน รองลงมาคือการประกอบอาชีพอิสระ รัฐวิสาหกิจ และมีบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานจำนวน 42 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้งานทำคือรอฟังคำตอบ รองลงมาได้แก่ ศึกษาต่อยังไม่ประสงค์จะทำงาน และยังหางานทำไม่ได้

2. สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมดจำนวน 24 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาคือประกอบอาชีพอิสระ องค์การระหว่าง

ประเทศ และอื่น ๆ เป็นสัดส่วนเท่ากัน ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 8 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่มาจากศึกษาต่อ รองลงมาคือ รอฟังคำตอบและอื่น ๆ ยังหางานทำไม่ได้ ตามลำดับ

3. วิชาการสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 59 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 84.75 ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาคือ ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 9 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่มาจากศึกษาต่อ รองลงมาคือ ยังหางานทำไม่ได้ รอฟังคำตอบอื่น ๆ เป็นสัดส่วนเท่ากัน

4. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 170 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 58.82 ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาคือ ประกอบอาชีพอิสระ รัฐวิสาหกิจ ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 70 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่มาจากรอฟังคำตอบ รองลงมาคือศึกษาต่อ ยังหางานทำไม่ได้ และยังไม่ประสงค์จะทำงาน

5. สาขาวิชาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 982 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 678 คน คิดเป็นร้อยละ 69.04 ซึ่งบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภทบริษัทเอกชน รองลงมาคือ ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนราชการ ลูกจ้าง รัฐวิสาหกิจ ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 304 คน ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่ที่ยังไม่ได้ทำงานคือรอฟังคำตอบ รองลงมาได้แก่ ยังหางานทำไม่ได้ ศึกษาต่อและยังไม่ประสงค์จะทำงาน

6. สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 399 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 358 คน คิดเป็นร้อยละ 89.72 ซึ่งบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภทบริษัทเอกชน รองลงมาได้แก่ ส่วนราชการข้าราชการ ประกอบอาชีพอิสระ และรัฐวิสาหกิจ ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 41 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานนั้นมาจากยังหางานทำไม่ได้ และศึกษาต่อ

7. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 191 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3 ซึ่งบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงาน

ประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาได้แก่ ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้งานทำนั้นมีจำนวน 49 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานเนื่องมาจากรอฟังคำตอบ รองลงมาได้แก่ ศึกษาต่อ และอื่น ๆ ตามลำดับ

8. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 139 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 78.4 ซึ่งบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาได้แก่ ประกอบอาชีพอิสระ และรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 30 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่มาจากศึกษาต่อรองลงมาได้แก่ ยังหางานทำไม่ได้และยังไม่ประสงค์จะทำงาน เป็นสัดส่วนเท่ากัน

9. ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ บัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 58 คน มีบัณฑิตที่มีงานทำแล้วจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 77.59 ซึ่งบัณฑิตเหล่านั้นส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาได้แก่ ประกอบอาชีพอิสระ และรัฐวิสาหกิจ ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 13 คน ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่ได้แก่ ศึกษาต่อ รองลงมาคือรอฟังคำตอบและยังไม่ประสงค์จะทำงานเป็นสัดส่วนเท่ากัน

ทบวงมหาวิทยาลัยได้ทำการสำรวจบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2538-2539 พบว่า จำนวนและร้อยละของบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2538-2539 เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา ISCED แล้วมีบัณฑิตจากสาขาวิชาสื่อสารมวลชนและการเอกสารรวมทั้งหมดจำนวน 4,642 คน ในจำนวนนี้มีบัณฑิตที่ทำงานแล้วจำนวน 3,041 คิดเป็นร้อยละ 65.51 โดยแบ่งออกเป็นงานใหม่ร้อยละ 42.05 และงานเดิมร้อยละ 21.07 ไม่ระบุร้อยละ 2.39 ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 1,591 คนคิดเป็นร้อยละ 34.27 ซึ่งสาเหตุที่บัณฑิตยังไม่ได้ทำงานนั้นส่วนใหญ่เนื่องมาจาก รอฟังคำตอบ รองลงมาได้แก่ ศึกษาต่อ ยังหางานไม่ได้ และยังไม่ประสงค์ทำงาน ตามลำดับ บัณฑิตที่ยังมิได้ทำงานและทำงานแล้วส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการหางานทำ ซึ่งมีเพียงร้อยละ 30.25 ที่มีปัญหาและปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เนื่องมาจากหางานที่พอใจไม่ได้ รองลงมาได้แก่ เงินเดือนน้อย ไม่ทราบแหล่งงาน หน่วยงานไม่ต้องการ และขาดคุณสมบัติตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ทำงานแล้วส่วนใหญ่ได้ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาได้แก่ ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนราชการ : ข้าราชการ และอื่น ๆ ตามลำดับ สำหรับการนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงานที่ทำอยู่บัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสารสามารถนำความรู้มาใช้ได้ในระดับปานกลาง

บัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสาร รวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบัณฑิต จากสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสารรวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีทั้งหมดจำนวน 2,576 คน ในจำนวนนี้มีบัณฑิตที่ทำงานแล้วจำนวน 1,754 คน คิดเป็นร้อยละ 68.09 โดยแบ่งออกเป็นงานใหม่ร้อยละ 37.89 และงานเดิมร้อยละ 28.22 ไม่ระบุร้อยละ 1.98 ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 820 คน คิดเป็นร้อยละ 31.83 ซึ่งสาเหตุที่บัณฑิตยังไม่ได้ทำงานนั้นส่วนใหญ่เนื่องจาก รอ ฟังคำตอบ รองลงมาได้แก่ ยังหางานไม่ได้ ศึกษาต่อ และยังไม่ประสงค์ทำงาน ตามลำดับ บัณฑิตที่ยังมิได้ทำงานและทำงานแล้วส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการหางานทำซึ่งมีเพียงร้อยละ 31.37 ที่มีปัญหา และปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เนื่องจากหางานที่ถูกใจไม่ได้ รองลงมาได้แก่ ไม่ทราบแหล่งงาน เงินเดือนน้อย หน่วยงานไม่ต้องการ และขาดคนสนับสนุน ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ทำงานแล้วส่วนใหญ่ ได้ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมา ได้แก่ ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนราชการ : ข้าราชการ และรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ สำหรับการนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงานที่ทำ อยู่บัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสารรวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสามารถนำความรู้มาใช้ได้ระดับปานกลาง

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสาร รวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำกัดรับบัณฑิต จากสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสารรวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำกัดรับมีทั้งหมด จำนวน 487 คน ในจำนวนนี้มีบัณฑิตที่ทำงานแล้วจำนวน 329 คน คิดเป็นร้อยละ 67.56 โดยแบ่งออกเป็นงานใหม่ร้อยละ 60.99 และงานเดิมร้อยละ 4.52 ไม่ระบุร้อยละ 2.05 ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงาน มีจำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 32.44 ซึ่งสาเหตุที่บัณฑิตยังไม่ได้ทำงานนั้นส่วนใหญ่เนื่องจาก รอ ฟังคำตอบ รองลงมาได้แก่ ศึกษาต่อ ยังหางานไม่ได้ และยังไม่ประสงค์ทำงาน ตามลำดับ บัณฑิตที่ยังมิได้ทำงานและทำงานแล้วส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการหางานทำซึ่งมีเพียงร้อยละ 34.37 ที่มี ปัญหาและปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เนื่องจากหางานที่ถูกใจไม่ได้ รองลงมาได้แก่ เงินเดือนน้อย ไม่ ทราบแหล่งงาน หน่วยงานไม่ต้องการ และสอบเข้าทำงานไม่ได้ ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ทำงานแล้ว ส่วนใหญ่ได้ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาได้แก่ ส่วนราชการ : ถูกจ้าง ประกอบอาชีพอิสระ และรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ สำหรับการนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่ การงานที่ทำอยู่บัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสารรวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำกัดรับ สามารถนำความรู้มาใช้ได้ในระดับมาก

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสาร รวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ไม่จำกัดรับ
บัณฑิตจากสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสาร รวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ไม่จำกัดรับมี
ทั้งหมดจำนวน 2,089 คน ในจำนวนนี้มีบัณฑิตที่ทำงานแล้วจำนวน 1,425 คน คิดเป็นร้อยละ 68.21
โดยแบ่งออกเป็นงานใหม่ร้อยละ 662 คน คิดเป็นร้อยละ 31.69 ซึ่งสาเหตุที่บัณฑิตยังไม่ได้ทำงานนั้น
ส่วนใหญ่เนื่องมาจาก รอฟังคำตอบ รองลงมาได้แก่ ยังหางานไม่ได้ ศึกษาต่อ และยังไม่ประสงค์
ทำงาน ตามลำดับ บัณฑิตที่ยังมิได้ทำงานและทำงานแล้วส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการหางานทำ ซึ่งมี
เพียงร้อยละ 29.97 ที่มีปัญหาและปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เนื่องจากหางานที่ดูใจไม่ได้ รองลงมา
ได้แก่ ไม่ทราบแหล่งงาน เงินเดือนน้อย ขาดคนสนับสนุน หน่วยงานไม่ต้องการและสอบเข้าทำงานไม่
ได้ ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ทำงานแล้วส่วนใหญ่ได้ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลง
มาได้แก่ ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนราชการ : ข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ สำหรับการนำ
ความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงานที่ทำอยู่บัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการ
เอกสาร รวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ไม่จำกัดรับ สามารถนำความรู้มาใช้ในระดับปานกลาง

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสาร รวมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน บัณฑิตจากสาขา
วิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสาร รวมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีทั้งหมดจำนวน 2,066 คน ใน
จำนวนนี้มีบัณฑิตที่ทำงานแล้วจำนวน 1,287 คน คิดเป็น 62.29 โดยแบ่งออกเป็นงานใหม่ร้อยละ
47.24 และงานเดิมร้อยละ 12.15 ไม่ระบุร้อยละ 2.90 ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 771 คน
คิดเป็นร้อยละ 37.32 ซึ่งสาเหตุที่บัณฑิตยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่เนื่องมาจาก รอฟังคำตอบ รองลงมา
ได้แก่ ยังหางานไม่ได้ ศึกษาต่อ และยังไม่ประสงค์ทำงาน ตามลำดับ บัณฑิตที่ยังมิได้ทำงานและ
ทำงานแล้วส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการหางานทำ ซึ่งมีเพียงร้อยละ 28.85 ที่มีปัญหาและปัญหาที่เกิ
ขึ้นส่วนใหญ่เนื่องจากหางานที่ดูใจไม่ได้ รองลงมาได้แก่ เงินเดือนน้อย ไม่ทราบแหล่งงาน หน่ว
งานไม่ต้องการ ขาดคนสนับสนุน สอบเข้าทำงานไม่ได้ ต้องสอบจึงไม่ยอมสมัคร และขาดคนเงินค้ำ
ประกันตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ทำงานแล้วส่วนใหญ่ได้งานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลง
มาได้แก่ ประกอบอาชีพอิสระ และอื่นๆ ตามลำดับ สำหรับการนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้ในหน้าที่
การงานที่ทำอยู่ บัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสาร รวมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
สามารถนำความรู้มาใช้ได้ในระดับปานกลาง

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ทำการสำรวจบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2533 พบว่าบัณฑิตจาก
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนจำนวน 180 คน มีบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจ 172 คน แบ่งเป็น

เพศหญิงร้อยละ 83.7 และเพศชายร้อยละ 16.3 ส่วนใหญ่อายุตั้งแต่ 20-22 ปี และตั้งแต่ 23-25 ปี วิธีการในการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ผ่านการสอบคัดเลือกโดยทบวงมหาวิทยาลัย รองลงมาคือสอบคัดเลือกโดยมหาวิทยาลัย/คณะ และโครงการส่งเสริมการศึกษานักศึกษาไทยมุสลิม เวลาที่ใช้ในการศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่ใช้เวลา 4 ปี 3½ ปี 4½ ปี และ 5 ปี ตามลำดับ ผลการศึกษาลงมาคือสอบคัดเลือกโดยมหาวิทยาลัย/คณะ 2.5-2.99/65-69.9% รองลงมาคือมากกว่า 3.25/75% และ 3.0-3.24/70-74.9% เมื่อจบการศึกษาแล้วมีบัณฑิตที่ได้อ่านทำมีจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7 และ ยังไม่ได้ทำงานจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 ซึ่งสาเหตุของการที่ยังไม่ได้ทำงานคือศึกษาต่อ รองลงมาคือรอฟังคำตอบ อื่นๆ ยังไม่ประสงค์ที่จะทำงาน และหางานไม่ได้ ตามลำดับ ส่วนบัณฑิตที่ทำงานแล้วส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภทบริษัทเอกชน รองลงมาคือประกอบอาชีพอิสระ และ รัฐวิสาหกิจ ข้าราชการ ในสัดส่วนที่เท่ากัน และบัณฑิตได้อ่านทำที่กรุงเทพมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ภาคกลางและภาคตะวันออก เงินเดือนที่ได้รับส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 4,001-5,000 บาท รองลงมาคือ 5,001-6,000 บาท และ 6,001-7,000 บาท สำหรับค่าครองชีพของบัณฑิตต่อเดือนนั้น บัณฑิตส่วนใหญ่มีค่าครองชีพในระดับมากกว่า 4,000 บาทต่อเดือน รองลงมาคือ ต่ำกว่า 500 บาทต่อเดือน และ ระดับ 500-1,000 บาทต่อเดือนในสัดส่วนที่เท่ากัน ส่วนค่าสวัสดิการที่บัณฑิตได้รับต่อเดือนนั้นส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 500 – 1,000 บาทต่อเดือนและ 2,001-2,500 บาทต่อเดือนในสัดส่วนที่เท่ากัน รองลงมาคือ 1,001-1,500 บาทต่อเดือน บัณฑิตที่ได้อ่านทำส่วนใหญ่มีความพอใจในงานที่ทำ คิดเป็นร้อยละ 67.4 และไม่พอใจในงานที่ทำคิดเป็นร้อยละ 32.6 ซึ่งสาเหตุของความไม่พอใจในงานที่ทำอยู่นั้น คือ ระบบงาน รองลงมาคือ ค่าตอบแทน ไม่ได้ใช้ความรู้ อื่นๆ ความก้าวหน้าและผู้ร่วมงาน/ความมั่นคง ตามลำดับ สำหรับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อการทำงานนั้นบัณฑิตที่ได้อ่านทำส่วนใหญ่สามารถนำความรู้มาใช้ในระดับมาก รองลงมาคือระดับปานกลาง มากที่สุด น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ วิธีการสมัครงานของบัณฑิตส่วนใหญ่คือการสมัครงานด้วยตนเอง รองลงมาคือ ด้วยตนเอง และมีบุคคลอื่นช่วย มีบุคคลอื่นช่วย และได้งานตามข้อผูกพันของการเข้าศึกษา ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่บัณฑิตพบมากที่สุดในการสมัครงานคือการหางานถูกใจไม่ได้ รองลงมาคือ เงินเดือนน้อย และไม่ทราบแหล่งงาน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ทำการสำรวจบัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2534 พบว่าบัณฑิตจาก คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนทั้งหมด 168 คน มีบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจจำนวน 159 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 83.0 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 17.0 ซึ่งอายุของบัณฑิตอยู่ในระหว่าง 20 – 22 ปีมากที่สุด รองลงมาคือ 23-25 ปี และต่ำกว่า 20 ปีตามลำดับ จากจำนวนบัณฑิตที่

กรอกแบบสอบถามทั้งหมด มีบัณฑิตที่ได้อ่านทำแล้วจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 67.9 โดยแบ่งออกเป็นงานใหม่ร้อยละ 92.6 และเป็นงานเดิมร้อยละ 7.4 ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1 ซึ่งสาเหตุของการที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่คือ ศึกษาต่อ รอฟังคำตอบ ยังไม่ประสงค์จะทำงาน และหางานไม่ได้ ตามลำดับ บัณฑิตที่ได้อ่านทำแล้วส่วนใหญ่ได้ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัทเอกชน รองลงมาคือ อื่น ๆ และประกอบอาชีพอิสระ เงินเดือนที่บัณฑิตส่วนใหญ่ได้รับอยู่ในระหว่าง 5,001 – 7,000 บาท รองลงมาคือ 7,001 – 9,000 บาท และต่ำกว่า 5,000 บาท ซึ่งบัณฑิตที่ได้อ่านทำมีความพอใจในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 58.3 และไม่พอใจคิดเป็นร้อยละ 41.7 ความไม่พอใจในการทำงานส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากระบบงานค่าตอบแทน อื่น ๆ ความก้าวหน้าและผู้ร่วมงาน / ไม่ได้ใช้ความรู้ ส่วนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานนั้น บัณฑิตส่วนใหญ่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงานได้มาก รองลงมาคือ ปานกลาง มากที่สุด และน้อย ตามลำดับ สำหรับการฝึกอบรมทักษะเพิ่มเติมจากหน่วยงานนั้น บัณฑิตส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรม รองลงมาคือ ได้รับการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน และได้รับการฝึกอบรมก่อนการปฏิบัติงาน บัณฑิตที่ได้อ่านทำแล้วส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการหางานทำ ส่วนน้อยที่มีปัญหานั้นส่วนใหญ่มาจากหางานถูกใจไม่ได้ เงินเดือนน้อยและไม่ทราบแหล่งงาน ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานและมีปัญหาในการหางานทำนั้น ส่วนใหญ่เป็นปัญหาจากหางานถูกใจไม่ได้ ไม่ทราบแหล่งงาน และหน่วยงานไม่ต้องการ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ทำการสำรวจบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2535 พบว่า บัณฑิตจากคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนทั้งหมด 187 คน มีบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจจำนวน 182 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 73.6 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 24.2 ไม่ระบุคิดเป็นร้อยละ 2.2 บัณฑิตส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-22 ปี รองลงมาคือ 23-25 ปี และต่ำกว่า 20 ปี ตามลำดับ จากจำนวนบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด มีบัณฑิตที่ได้ทำงานแล้ว 116 แล้ว คิดเป็นร้อยละ 63.7 โดยแบ่งเป็นงานใหม่คิดเป็นร้อยละ 81.9 งานเดิมคิดเป็นร้อยละ 12.1 และไม่ระบุร้อยละ 6.0 ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่คือรอฟังคำตอบ ศึกษาต่อ ยังไม่ประสงค์จะทำงาน และหางานไม่ได้ ตามลำดับ ประเภทของหน่วยงานที่บัณฑิตส่วนใหญ่เข้าทำงานคือ บริษัทเอกชน รองลงมาคือประกอบอาชีพอิสระ รัฐวิสาหกิจ และส่วนราชการ ข้าราชการ บัณฑิตที่มีงานทำแล้วส่วนใหญ่ได้รับเงินเดือนระหว่าง 7,001 – 9,000 บาท รองลงมาคือ 5,001 – 7,000 บาท ระดับของความพอใจในการทำงานของบัณฑิตส่วนใหญ่อยู่ระดับพอใจคิดเป็นร้อยละ 63.8 และไม่พอใจคิดเป็นร้อยละ 36.2 ซึ่งสาเหตุของความไม่พอใจส่วนใหญ่คือ ระบบงาน ค่าตอบแทน ไม่ได้ใช้ความรู้ ความก้าวหน้า ตามลำดับ การนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการ

ทำงานของบัณฑิตส่วนใหญ่นำความรู้ไปใช้ในระดับปานกลาง รองลงมาคือมาก มากที่สุด น้อย และ น้อยที่สุด ตามลำดับ เมื่อบัณฑิตเข้าทำงานแล้วส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรมทักษะเพิ่มเติมจาก หน่วยงาน ส่วนหนึ่งได้รับการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน และมีส่วนน้อยที่ได้รับการฝึกอบรมก่อนการ ปฏิบัติงาน บัณฑิตของคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการหางานทำ บัณฑิตที่ทำงานแล้วและมีปัญหาในการหางานทำส่วนใหญ่เป็นปัญหาการได้รับเงินเดือนน้อย หางาน ถูกใจไม่ได้ ไม่ทราบแหล่งงาน ต้องสอบจึงไม่อยากสมัคร และขาดคนสนับสนุน ตามลำดับ บัณฑิตที่ ยังไม่ได้ทำงานและมีปัญหาในการหางานทำส่วนใหญ่เป็นปัญหาของการหางานถูกใจไม่ได้ เงินเดือน น้อย ไม่ทราบแหล่งงาน ขาดคนสนับสนุน และต้องสอบจึงไม่อยากสมัคร ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ทำการสำรวจบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2536 พบว่า บัณฑิตจาก คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน รุ่นปีการศึกษา 2536 มีทั้งหมดจำนวน 175 คน มีบัณฑิตที่ กรอกแบบสำรวจจำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 97.1 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 81.2 เพศชาย ร้อยละ 18.8 มีอายุระหว่าง 20-22 ปี รองลงมาคือ 23-25 ปี จากจำนวนบัณฑิตทั้งหมด มีบัณฑิตที่ได้ งานทำแล้ว 100 คน คิดเป็นร้อยละ 55.88 โดยแบ่งเป็นงานใหม่ร้อยละ 89.0 และงานเดิมร้อยละ 10.0 สำหรับบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานมีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2 ซึ่งสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานนั้น ส่วนใหญ่มาจากรอฟังคำตอบ รองลงมาได้แก่ ศึกษาต่อ หางานไม่ได้ ยังไม่ประสงค์จะทำงาน ตาม ลำดับ บัณฑิตที่มีงานทำแล้วส่วนใหญ่ได้ทำงานในหน่วยงานประเภทบริษัทเอกชน ประกอบอาชีพ อิสระ และรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ และมีสถานที่ทำงานอยู่ในกรุงเทพมหานครเป็นส่วนใหญ่ อัตราเงินเดือนอยู่ ระหว่าง 7,001 – 9,000 บาท รองลงมาคือ 5,001 – 7,000 บาท และ 9,001 – 10,000 บาท บัณฑิตที่มี งานทำแล้วส่วนใหญ่มีความพอใจในงานที่ทำ คิดเป็นร้อยละ 53.0 และไม่พอใจมีเพียงร้อยละ 45.0 ซึ่งสาเหตุที่บัณฑิตยังไม่พอใจงานที่ทำนั้นได้แก่ ระบบงานรองลงมาคือ ค่าตอบแทน ความมั่นคง ผู้ร่วม งาน ตามลำดับ สำหรับการนำความรู้ที่ได้ศึกษามาใช้กับการทำงานนั้น บัณฑิตสามารถนำความรู้มา ใช้ได้ในระดับมาก และส่วนใหญ่บัณฑิตไม่ได้รับการฝึกอบรมทักษะเพิ่มเติมจากหน่วยงานในการ ปฏิบัติงาน

จากบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจทั้งหมด 170 คนนี้ มีบัณฑิตที่มีปัญหาในการหางานทำ 71 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 ในส่วนที่มีปัญหาได้งานทำ 33 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3 และไม่ได้งานทำ 38 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 สำหรับบัณฑิตที่ไม่มีปัญหาในการหางานทำมี 90 คน คิดเป็นร้อยละ 52.9 ใน ส่วนที่ไม่มีปัญหานี้มีงานทำ 64 คน คิดเป็นร้อยละ 71.1 และไม่มีงานทำ 26 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9 บัณฑิตที่มีงานทำแล้วและมีปัญหาในการทำงาน ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากหางานถูกใจไม่ได้ รองลง

มาคือ เงินเดือนน้อย ไม่ทราบแหล่งงาน ชาดคนสนับสนุน สอบเข้าทำงานไม่ได้ หน่วยงานไม่ต้องการ และต้องสอบจึงไม่ยอมสมัคร ส่วนบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงาน และมีปัญหาในการหางานนั้น สาเหตุแห่งปัญหาคือหางานถูกใจไม่ได้ รองลงมาได้แก่ เงินเดือนน้อย หน่วยงานไม่ต้องการ ต้องสอบจึงไม่ยอมสมัคร ชาดคนสนับสนุน และสอบเข้าทำงานไม่ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้สำรวจการหางานทำของบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2535 พบว่า คณะนิเทศศาสตร์มีผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมดจำนวน 116 คน มีบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 81.03 ในจำนวนผู้ที่กรอกแบบสำรวจนี้ แบ่งออกเป็นบัณฑิตที่ได้งานทำแล้วจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 61.70 และบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานเป็นจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 38.30 หากแบ่งตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว บัณฑิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มต่ำสามารถหางานทำได้ 25 คนคิดเป็นร้อยละ 62.50 และยังไม่ได้ทำงาน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 สำหรับบัณฑิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสูงนั้น สามารถหางานทำได้ 33 คน คิดเป็นร้อยละ 61.11 และยังไม่ได้ทำงาน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 38.88 บัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานนั้น ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการศึกษาต่อ รองลงมาได้แก่ รอฟังคำตอบ ยังไม่ประสงค์จะทำงานหางานทำไม่ได้ ตามลำดับ หากแบ่งตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละแล้ว ในกลุ่มต่ำส่วนใหญ่มีสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานคือรอฟังคำตอบและศึกษาต่อ รอฟังคำตอบ และยังไม่ประสงค์จะทำงาน ตามลำดับ หากแบ่งตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ในกลุ่มต่ำส่วนใหญ่มีสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานคือรอฟังคำตอบและศึกษาต่อ ยังไม่ประสงค์จะทำงาน หางานทำไม่ได้ ในกลุ่มสูงพบว่าสาเหตุที่บัณฑิตยังไม่ได้ทำงานคือศึกษาต่อ รอฟังคำตอบ และยังไม่ประสงค์จะทำงาน ตามลำดับ สำหรับบัณฑิตที่ได้งานทำแล้ว ส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัท / เอกชน รองลงมาได้แก่ ประกอบอาชีพอิสระ รัฐวิสาหกิจ และส่วนราชการ และพบว่าบัณฑิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มต่ำและสูงที่ได้งานทำแล้ว ส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภทบริษัท / เอกชน และประกอบอาชีพอิสระ เช่นเดียวกัน หน่วยงานที่บัณฑิตเข้าทำงานนั้น ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพ ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันตกเป็นสัดส่วนเท่ากัน ตามลำดับ ส่วนในเรื่องของเงินเดือนบัณฑิตที่ได้งานทำแล้วส่วนใหญ่จะได้รับเงินเดือนระหว่าง 7,000 - 7,999 บาท รองลงมาคือ 10,000 บาทขึ้นไปหากแบ่งตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วบัณฑิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสูงจะได้รับเงินเดือนสูงกว่าบัณฑิตที่อยู่ในกลุ่มต่ำ คือจะได้รับตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป ในขณะที่บัณฑิตในกลุ่มต่ำจะได้รับ 7,000 - 7,999 บาท

บัณฑิตที่ได้งานทำแล้วส่วนใหญ่มีความพอใจในงานที่ทำ ส่วนที่ไม่พอใจนั้นส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากระบบงาน ความรู้ไม่ตรงสาขาและคำตอบแทน ผู้ร่วมงานและความมั่นคงก้าวหน้าตามลำดับ

สำหรับปัญหาในการหางานทำนั้นบัณฑิตส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการหางานทำ ส่วนที่มีปัญหานั้นส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากหางานที่ถูกใจไม่ได้ เงินเดือนน้อย ไม่ทราบแหล่งงานและหน่วยงานไม่ต้องการตามลำดับ สำหรับการให้ความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงานนั้นบัณฑิตสามารถใช้ความรู้ได้ในระดับมาก รองลงมาคือปานกลาง มากที่สุด ตามลำดับ เมื่อบัณฑิตได้เข้าทำงานแล้ว ส่วนใหญ่บัณฑิตไม่ได้รับการฝึกอบรมทักษะเพิ่มเติมจากหน่วยงานเพื่อการปฏิบัติงานแต่อย่างใด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ทำการสำรวจบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2537 พบว่า มีบัณฑิตจากคณะนิติศาสตร์ทั้งหมดจำนวน 116 คน มีบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 89.65 ในจำนวนนี้มีบัณฑิตที่ได้อ่านทำแล้วจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และมีบัณฑิตที่ยังไม่ได้งานจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 เท่ากัน หากแบ่งตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วบัณฑิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มต่ำสามารถหางานทำได้ 21 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 และยังไม่ได้ทำงาน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 สำหรับบัณฑิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสูงนั้น สามารถหางานทำได้ 31 คน คิดเป็นร้อยละ 55.35 และยังไม่ได้ทำงาน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 44.64 บัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานนั้น ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการศึกษาต่อ รองลงมาได้แก่ รอฟังคำตอบ ยังไม่ประสงค์จะทำงาน หางานทำไม่ได้ ตามลำดับ หากแบ่งตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ในกลุ่มต่ำมีสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงานคือศึกษาต่อ ยังไม่ประสงค์จะทำงาน รอฟังคำตอบ และหางานทำไม่ได้ ตามลำดับ ในกลุ่มสูงพบว่าสาเหตุที่บัณฑิตยังไม่ได้ทำงานคือศึกษาต่อ รอฟังคำตอบ และยังไม่ประสงค์จะทำงานตามลำดับ สำหรับบัณฑิตที่ได้อ่านทำแล้ว ส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานประเภท บริษัท/เอกชน รองลงมาได้แก่ ประกอบอาชีพอิสระ รัฐวิสาหกิจและส่วนราชการเป็นสัดส่วนเท่ากัน และพบว่าบัณฑิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และสูงที่ได้อ่านทำแล้ว ส่วนใหญ่งานในหน่วยงานประเภท บริษัท/เอกชน เช่นเดียวกัน หน่วยงานที่บัณฑิตเข้าทำงานนั้น ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพ ส่วนในเรื่องของเงินเดือนบัณฑิตที่ได้อ่านทำแล้วส่วนใหญ่จะได้เงินเดือนระหว่าง 9,000-9,999 บาท และ 10,000-10,999 บาท เป็นสัดส่วนที่เท่ากัน หากแบ่งตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสูงจะได้รับเงินเดือนสูงกว่าบัณฑิตที่อยู่ในกลุ่มต่ำ คือจะได้รับตั้งแต่ 10,000-10,999 บาท ในขณะที่บัณฑิตในกลุ่มต่ำจะได้รับ 9,000-9,999 บาท บัณฑิตที่ได้อ่านทำแล้วส่วนใหญ่มีความพอใจในงานที่ทำ ส่วนที่ไม่พอใจนั้นส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากระบบงาน รองลงมาได้แก่คำตอบแทน และผู้ร่วมงาน ตามลำดับ สำหรับปัญหาในเรื่องการทำงานนั้นบัณฑิตส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการหางานทำ ส่วนน้อยที่มีปัญหานั้นส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากหางานที่ถูกใจไม่ได้ ไม่ทราบแหล่งงาน หน่วยงานไม่ต้องการ ตามลำดับ สำหรับการให้ความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงานนั้น บัณฑิตสามารถใช้ความรู้ได้ในระดับมาก รองลงมา คือปานกลางมาก

ที่สุด ตามลำดับ เมื่อบัณฑิตได้เข้าทำงานแล้ว ส่วนใหญ่บัณฑิตไม่ได้รับการฝึกอบรมทักษะเพิ่มเติมจากหน่วยงานเพื่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างไร

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสำรวจเพื่อติดตามผลบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษาคัดเฉพาะสาขาวิชา/ภาควิชาในเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อสารมวลชนจากมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ พบว่า แต่ละสถาบันการศึกษาจะมีประเด็นที่ต้องการติดตามผลบัณฑิตคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทั่วไปของบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนบัณฑิตที่ได้อ่านทำ และยังไม่ได้ทำงาน สาเหตุที่ยังไม่สามารถหางานทำได้ ปัญหาในการหางานทำ หน่วยงานที่บัณฑิตเข้าทำงาน ภูมิภาคที่ตั้งของหน่วยงาน ระดับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการทำงาน ระดับความพึงพอใจในงานที่ทำ เป็นต้น ทั้งนี้ยังมีบางสถาบันการศึกษา ยังติดตามผลรวมไปถึงเงินเดือนที่บัณฑิตได้รับ ค่าสวัสดิการ ค่าครองชีพต่าง ๆ อีกด้วย

มหาวิทยาลัยที่มีการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนทางด้านนิเทศศาสตร์ การสื่อสารมวลชนทั่วประเทศ ยังมีการติดตามผลบัณฑิตที่จบการศึกษาไปแล้วไม่มากเท่าที่ควร แต่ยังมีบางสถาบันที่มีการสำรวจอย่างต่อเนื่อง เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าข้อมูลซึ่งทางทบวงมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการสำรวจภาวะการหางานทำของบัณฑิตที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยทั่วประเทศทุกปี ทั้งของรัฐบาลและเอกชนและการติดตามผลบัณฑิตที่จบการศึกษาจากคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวมถึงคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สรุปได้ดังนี้

ประเด็นที่ทางทบวงมหาวิทยาลัยได้ติดตามผลบัณฑิตที่จบการศึกษาจากสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและการเอกสาร จากมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ มีดังนี้

- จำนวนบัณฑิตที่ได้อ่านทำ ซึ่งแบ่งออกเป็น งานเดิม และงานใหม่
- จำนวนบัณฑิตที่ไม่ได้ทำงาน และสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงาน
- ปัญหาในการหางานทำ และสาเหตุที่มีปัญหาในการหางานทำ
- หน่วยงานที่บัณฑิตเข้าทำงาน
- ระดับของการนำความรู้ไปใช้กับการทำงาน

ในส่วนของคณะกรรมการศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีประเด็นในการติดตามผลบัณฑิตของสถาบัน ดังนี้

- ข้อมูลทั่วไปของบัณฑิต เช่น เพศ อายุ วิธีการในการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาตลอดหลักสูตร ผลการศึกษา เป็นต้น

- ข้อมูลของบัณฑิตเกี่ยวกับการได้งานทำ และไม่ได้งานทำ พร้อมสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงาน
- หน่วยงานที่บัณฑิตเข้าทำงาน
- ภูมิภาคที่บัณฑิตได้งานทำ
- เงินเดือนที่ได้รับ
- ค่าครองชีพ และสวัสดิการที่บัณฑิตได้รับต่อเดือน
- ความพึงพอใจในงานที่ทำ และสาเหตุความไม่พอใจ
- การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อการทำงาน
- วิธีการสมัครงาน

สำหรับคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาเช่นกันในประเด็น ดังต่อไปนี้

- จำนวนบัณฑิตที่ได้งานทำและไม่ได้งานทำ สาเหตุที่ยังไม่ได้งานทำ หน่วยงานที่บัณฑิตได้งานทำ

- ภูมิภาคที่บัณฑิตได้งานทำ
- เงินเดือนที่บัณฑิตได้รับ
- ความพึงพอใจในงานที่ทำ
- ปัญหาในการหางานทำ
- การใช้ความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน
- การได้รับการอบรม/ฝึกฝนเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่บัณฑิตเข้าทำงาน

ซึ่งในทุกประเด็นที่ได้มีการติดตามผลนี้ ทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้แบ่งกลุ่มบัณฑิตออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

จากทั้งหมดที่ได้มีการติดตามผลบัณฑิตหลังจบการศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ พอสรุปได้ว่าภาพรวมของบัณฑิตที่จบการศึกษาจากสาขาวิชานิติศาสตร์ สื่อสารมวลชน ทั่วประเทศ ส่วนใหญ่ได้งานทำมากกว่าร้อยละ 60 จากจำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละปี ส่วนบัณฑิตที่ยังหางานทำ

ไม่ได้ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากข้อจำกัดจากองค์กรที่สมัครไว้ และต้องการศึกษาต่อ เป็นจำนวน
ใกล้เคียงกัน และอาจมีสาเหตุอื่น ๆ อีกเช่น หางานที่ถูกใจทำไม่ได้ เงินเดือนน้อย เป็นต้น สำหรับหน่วย
งานที่บัณฑิตส่วนใหญ่เข้าทำงาน ได้แก่ บริษัทเอกชน ระดับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน
อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านความพึงพอใจในงานที่ทำ บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมาก

PAYAP UNIVERSITY